

SEVEROVZHODNIK

GLASILO OBČINE ŠALOVCI | ŠTEVILKA 35 | DECEMBER 2019

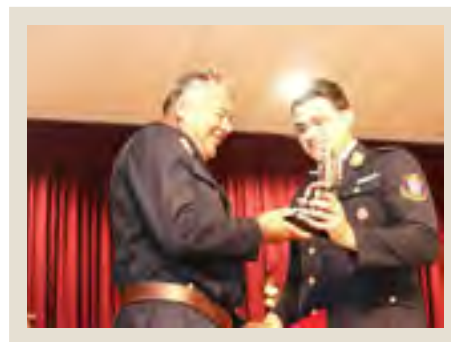
IZ VSEBINE

AKTUALNO:
Prazniki v Občini Šalovci
stran 31

IZPOSTAVLJENO:
Dosežki in dogodki v letu 2019
stran 3

LJUDJE NAŠIH KRAJEV:
Jožef Šömenek: že več kot štiri desetletja predan gasilstvu
stran 16

Drage občanke, spoštovani občani!

Leto se izteka in kmalu bomo obrnili novi list v knjigi našega življenja, hkrati pa zakorakali novim pričakovanjem naproti. Ali smo uresnili vse tisto, kar smo si na začetku leta zaželeli in zastavili, bo presodil vsak zase sam. Prepričan pa sem, da smo preživeli uspešno leto in naredili korak v boljšo prihodnost, čeprav nam kakšne

zastavljene naloge ni uspelo uresničiti. Kajti imeti želje in cilje je tisto, kar nas bo tudi v prihodnje gnalo naprej. Zato se tudi trudimo in prizadevamo, da bo naš jutrišnji dan lepši in boljši ter da bomo s skupnimi močmi ustvarili svetlejšo prihodnost. Pripravili smo zelo dobra izhodišča za nadaljnji razvoj celotne občine, čeprav tudi dobro vemo, da je do cilja vrsta ovir. Bliža se, kot radi rečemo, najlepši čas v letu. Želim si, da bodo ti prazniki posebni in da bodo dnevi počasneje minevali. Predvsem zato, da v času prihajajočih praznikov ne pozabite svoje pozornosti in časa deliti z vsemi tistimi, ki jih imate radi, z vašimi najdražjimi, družino, prijatelji, sosedi in znanci. Ob tem pa nikar ne pozabite tudi nase. Praznično vzdušje nam poleg prijetnega druženja ponuja lahko tudi nekoliko več časa za premislek o preteklosti in prihodnosti. Ob takšnih priložnostih se ljudje radi ozremo nazaj ter ocenimo ključne prelomnice in pomembne dogodke, tako prijetne kot neprijetne, ki smo jih doživeli v iztekajočem se letu. Zato je to tudi pravi čas, da pobrskamo po svoji vesti in gremo naprej s čistim srcem, kajti le tako bomo lahko hodili po poti prihodnosti, ki vedno prinaša nove cilje in nova pričakovanja. Ob tej priložnosti se posebej zahvaljujem vsem in vsakemu posebej, društvom in organizacijam, ki s svojim delom in pozitivnim odnosom prispevate k napredku in razvoju naše občine.

Drage občanke, spoštovani občani!

Naj se prižge božični plamen v naših srcih, ki naj zažari v vsej svoji milini. Obilo božjega blagoslova, miru, sreče, ljubezni, brez stisk in skrbi. Veselim se vašega osebnega uspeha in vam želim veliko zdravja, zadovoljstva, moči in modrih odložitvev. Naj bo leto 2020 polno modrosti, hrepenenja in nešteto pozitivnih priložnosti, ki jih s pridom izkoristimo. Vsem Vam voščim blagoslovljene božične praznike, da jih preživite v krogu svojih najdražjih in da v leto 2020 vstopite smelo in polni načrtov.

Ob praznovanju dneva samostojnosti in enotnosti vam iskreno čestitam in vam želim ponosno praznovanje.

župan Iztok Fartek

Spoštovane bralke, cenjeni bralci Severovzhodnika!

V zadnjih dneh tega leta pogosto slišimo opazko, kako čas beži. Čas, ki je sicer merljiva enota, nam mineva različno. Nekateri ga merijo v tednih, drugi v mesecih, nekateri štejejo dneve od za njih pomembnega življenjskega dogodka, nekateri se veselijo še pričakovanega ... gotov znanilec minevanja časa pa so nedvomno letni časi. Zima

naznanja, da je leto prišlo h kraju in še preden bomo trčili s kozarci in si zaželeli vse dobro v novem letu, se bomo tudi s pomočjo nove številke Severovzhodnika ozrli po dogodkih, ki so zaznamovali življenje v naši lokalni skupnosti v drugi polovici leta. Naj bo branje v teh hladnih zimskih dneh ali dolgih večerih prijetno in naj vam obudi kakšen osebni spomin. Vas pogreje ali razvedri. Morebiti se najdete na kateri od fotografij, ki smo jih zbrali v uredništvu občinskega glasila. V prazničnih dneh pogosto slišimo, kako lepo in prijetno je, če ta in nasploh svoj čas preživljamo in delimo z drugimi. Kvaliteta našega življenja, še bolj pa prostega časa ni bila nikoli tako visoko cenjena kot dandanes. Del tega nam lahko da tudi lokalna skupnost. Številni dogodki, ki se organizirajo v občini, in razpoložljiva infrastruktura sta nam včasih preveč samoumevna in jih ne cenimo dovolj. Če samo prelistate naslednje strani občinskega glasila, se boste strinjali, da kljub majhnosti in oddaljenosti od centrov moči živimo v skupnosti, ki nam nudi veliko. Verjetno pa se strinjate z mano, da tudi iz naše sredine izginja tista nekoč tako spontana solidarnost, ki je ljudi povezovala. Sodobni čas ji ni naklonjen. Ljudje tudi na vasi gradimo ograje okoli svojih hiš in se zapiramo vanje. Ne zaznamo več, da sosed ali kdo v naši bližini potrebuje pomoč. Ne zdi se nam potrebno sodelovati pri dogodkih, ki se dogajajo okoli nas. Pa je včasih potrebno tako malo, samo malo motivacije in dobre volje, da si pomagamo in da stopimo skupaj. Zato vam spoštovane in spoštovani v času, ko si poklanjamo voščila, želim poleg vsega še zvrhano mero solidarnosti in strpnosti ter pozitivne misli na prihodnje leto. Preživite prihajajoče praznike tam, kjer se počutite doma in z ljudmi, med katerimi ste iskreno ljubljene.

Srečno!

Mihaela Kalamar
odgovorna urednica

Graničarski muzej v Čepincih

V Občini Šalovci so se v dneh, ko smo praznovali dan državnosti, temu prazniku poklonili s posebno slovesnostjo, na kateri so namenu predali graničarski muzej z muzejsko zbirko Varuhi meje, ki je svoje stalno mesto našla v nekdanji obnovljeni karavli v Čepincih. »Pred leti smo dobili pobudo od Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Murska Sobota, da bi sodelovali pri revitalizaciji oziroma obnovi nekdanje karavle tukaj v severovzhodnem delu Slovenije, kjer bi kasneje tudi postavili stalno razstavo o varovanju slovenske državne meje. Kasneje smo se na pobudo župana Občine Šalovci Iztoka Fartka ponovno sestali in se uspeli dogovoriti o realizaciji naših zamisli.« je povedal major mag. Zvezdan Markovič, vodja skupine za muzeologijo Vojaškega muzeja Slovenske vojske, ki je eden izmed soavtorjev muzejske zbirke Varuhi meje v Čepincih. Kot je povedal, so se v pogovorih odločili o tem, katero obdobje bi v muzeju predstavili. Zbirka Varuhi meje torej zajema obdobje od leta 1919 do leta 1991, ko je prišlo do osamosvojitve Slovenije, oziroma še kasneje do leta 2008, ko se je začel izvajati šengenski mejni režim v Republiki Sloveniji. Postavitev muzejske zbirke Varuhi meje predstavlja del aktivnosti čezmejnega projekta Mura Raba Tour, v katerega je vključenih šest slovenskih in madžarskih partnerjev obmejnih občin. Pri postavitvi razstave so poleg Občine Šalovci tako sodelovali še Vojaški muzej Slovenske vojske, Policijska uprava Murska Sobota, pomurska društva Generala Maistra, Zveza veteranov vojne za Slovenijo, Policijsko veteransko društvo Sever za Pomurje ter drugi posamezni zbiralci. Naloga vsakega muzeja, predvsem pa vojaškega, je namreč postaviti podobe, ki

bodo govorile o dogodkih in ljudeh, ki so se znašli v vojnih vihrh. Mejo so nekoč varovali graničarji. To je bila tudi njihova osnovna naloga, prav muzejska zbirka Varuhi meje pa govori o njihovem življenju.

Poudarek na obdobju osamosvajanja države

Za postavitev razstave je bilo treba prvotno pogledati prostore ter se odločiti, ali bi oba objekta nekdanje karavle namenili stalni razstavi ali pa bi en objekt namenili drugim vsebinam. Avtorji muzejske zbirke so namreč želeli prikazati, kako so se prevzemale posamezne mejne stražnice tukaj v Prekmurju, zato so morali pristopiti k zbiranju predmetov, ki so jih imeli v vojaškem muzeju in v zasebnih zbirkah. Razstava namreč prikazuje dogodke na obmejnem območju skozi dokumentarne fotografije, skozi replike in originale dokumentov ter skozi muzejske eksponate. Pri zbiranju muzejskih eksponatov sta avtorja razstave naletela na dober odziv v veteranskih vrstah, pri nekdanjih graničarjih in vojaki, ki so služili vojaški rok, oglasili so se tudi posamezniki, ki so bili zaposleni v mejnih enotah vojske. Na razstavi, ki je postavljena v slovenskem, nemškem, angleškem in madžarskem jeziku, lahko obiskovalci vidijo kar nekaj zanimivih predmetov, med drugim tudi mejno tablo, ki je opozarjala na bližino mejnega pasu. Zelo zanimiv predmet je tudi bodeča žica z ograje med Drugo Jugoslavijo in Madžarsko. Postavljena je bila po sporu Jugoslavije z Informbirojem leta 1948, po otoplitvi odnosov med Beogradom in Moskvo leta 1956 pa je bila odstranjena. Tovrstnega muzeja na območju Pomurja do sedaj sicer še ni bilo, trak ob slovesnem odprtju pa so prerezali župan Občine Šalovci Iztok Fartek, predsednik Državnega zbora mag. Dejan Židan in občinski svetnik Občine Šalovci Albin Gubič.

Besedilo: Damjana Nemeš

Foto: Damjana Nemeš in arhiv Občine Šalovci

Ob obletnici Sončevega mrka v Budincih postavili obeležje ter zaznamovali občinski praznik

Enajstega avgusta letos je minilo dvajset let od zadnjega popolnega Sončevega mrka, ki smo ga zelo dobro videli tudi prebivalci pokrajine ob Muri. Tudi v občino Šalovce, natančneje v Budince, kjer je bil mrk najbolj viden, se je ta dan po pričevanju različnih virov zgrnilo med 20 do 40 tisoč ljudi. Tu je namreč bil centralni dogodek opazovanja s televizijskimi prenosi, saj je tam najsevernejša lega. Popoln Sončev mrk je bil v Budincih viden 73 sekund, toliko časa pa je bila tudi popolna tema.

Ker je bil to res edinstven dogodek v Budincih, se je občina Šalovci skupaj z Zavodom za turizem, šport in kulturo Šalovci odločila, da bo na mestu, kjer je popoln Sončev mrk opazovala največja množica ljudi, postavila primerno obeležje. To je nastalo izpod rok likovnega profesorja Izidorja Zadravca, ki je skupaj s prijatelji, sicer akademskimi slikarji sprejel ta izziv, na razpolago pa je bilo več idejnih zasnov. Na koncu so se odločili za leseno obeležje, izdelano iz hrasta in veliko dva metra, sestavljata pa ga dva kroga, ki prikazujeta Sonce in senco, ki je ob mrku potovala čezenj. Obeležje, poimenovano Diamantni prstan, je simbolični prikaz astronomskega dogodka, ki se po-

javi v času popolnega Sončevega mrka, ko senca Lune zdrсне čez sončev disk in za hip pobilisne svetloba čez rob lunine sence. Podoba, ki jo je moč v tem trenutku uzreti, spominja na diamantni prstan, zato ta pojav astronomi tako tudi imenujejo. Obeležje je sicer občina financirala iz lastnih sredstev, njegovo odkritje pa je bilo na letošnji slavnostni prireditvi ob 15. občinskem prazniku, ki je potekala v Budincih. Na slovesnosti so bila podeljena tudi občinska priznanja. Prejela sta jih Rok Grkinič za vztrajno, požrtvovalno in vzgojno delo z mladimi

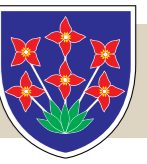
nogometaši v Nogometnem klubu Šalovci, ter vrtec Šalovci, ki se z inovativnimi vsebinami redno in uspešno vključuje v družbeno dogajanje v občini. Poleg občinskih priznanj so bila podeljena še priznanja župana, prejela sta jih dr. Boris Jesih za izjemen trud pri izboljšanju povezovanja in sodelovanja Slovencev na obeh straneh meje, in Sanela Kranjec za odličen uspeh na maturi.

Besedilo: Damjana Nemeš
Foto: Niko Časar

V Domanjševcih odprli etnografsko hišo

V Občini Šalovci že dve desetletji deluje Madžarska narodna samoupravna skupnost (MNSS), ki je nastala po razdružitvi nekdanje skupne občine Hodoš-Šalovci na dve samostojni občini. Od tedaj so v šalovski občini kot edina narodnostno mešana vas le Domanjševci, v kateri ima MNSS tudi sedež. V dvajsetih letih delovanja so uspeli veliko postoriti, v čast si štejejo predvsem to, da imajo v vasi dvojezični vrtec in podružnično osnovno šolo, v prvem desetletju delovanja so uspeli obnoviti kulturno dvorano, imajo bogoslužje v

madžarskem jeziku, petdeset let po uvedbi Železne zavese pa so s sosednjimi naselji obudili nekdanje običaje. Eden največjih dosežkov do sedaj je zagotovo odprtje etnografske hiše s pripadajočimi poslopji, za katero so si člani skupnosti skupaj z vaščani Domanjševci veliko let prizadevali. Želja po etnografskem muzeju se je namreč porodila pred desetimi leti svetu skupnosti MNSS občine Šalovci, zato so za te potrebe odkupili nekdanjo kmetijo družine Kalamar in že takrat začeli z gradbenimi in obnovitvenimi deli, ki pa

ne bi bila možna brez pomoči Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT), ki je lani prispevalo 120.000 evrov in v letošnjem letu še 110.000 evrov za obnovo prostorov. Vse od leta 2009, ko so začeli z osnovnimi gradbenimi deli, so vsako leto nekaj obnovili oziroma dogradili, v letošnjem letu pa so končno prišli do konca. V zadnjih dveh letih je tako nastala večnamenska stavba, v kateri je tudi razstaveni prostor za rokodelstvo ali slikarska dela, prav tako so uredili prenočišča za strokovnjake, ki so gostje delavnic, ki jih tam organizirajo, in za šolske oziroma dijaške skupine, skupno imajo sedaj štirinajst postelj. Poleg tega

so uredili še poslovne prostore skupnosti, ki se nahajajo v glavni zgradbi ter v pripadajočih objektih poskrbeli za predstavitev običajev in vsakodnevnih že pozabljenih obrti. Obratovanje etnografske hiše se bo sicer uradno začelo šele prihodnje leto spomladi, ko skupnost računa tudi na to, da bodo lahko zaposlili vsaj eno osebo, ki bo zadalžena za to, da bodo obiskovalci etnografski muzej res lahko do potankosti spoznali. Trak ob slovesnem odprtju etnografske hiše so prerezali Emerik Jakoša, dolgoletni predsednik MNSS, Marko Drofenik z MGRT, Dušan Orban, sedanji predsednik MNSS in Ferenc Horváth, pomurski poslanec.

Besedilo in foto: Damjana Nemeš

USPEŠNA PRVA SEZONA TNC PETERLOUG

Turistično nastanitveni center Peterloug v Markovcih je bil sicer obnovljen že leta 2018, vendar lahko šele leto 2019 jemo kot prvo pravo preizkušnjo njegovega delovanja. Čeprav so nastanitvene kapacitete ter ostala ponudba centra za marsikoga še vedno novost, pa je nekaj gostov takih, ki so center že sprejeli za svojega ter ga redno obiskujejo. Tu mislimo predvsem na nekatere osnovne in srednje šole ter druge organizirane skupine mladih, ki so bile z izvedbo taborov in zu-

najšolskih aktivnosti v TNC Peterloug tako zadovoljne, da so že najavile vnovičen prihod svojih učencev, dijakov in študentov tudi v letu 2020.

Center je v tem letu pridobil marsikatero pomembno novost: uredil se je rekreativno-gibalni park, astronomska učna pot, zunanji amfiteater, prostor za piknik, zmogljiv teleskop za opazovanje nočnega neba ..., v pripravi pa sta tudi kolesarnica in

ekološki otok. V kolikor bo odobrena vloga na razpisu Fundacije šport, bo center v kratkem pridobil še igrišče za odbojko na mivki in slačilnice. Lokacija postaja vse bolj zanimiva tudi za kolesarje, še zlasti tiste, ki si želijo večdnevni potepanj po Goričkem in Porabju.

Skoraj 4.000 nočitev v prvem letu torej pričča o pravilnosti odločitve, da se nekdanja šola v Markovcih preobrazila v nastanitveni center. Po dolgih letih zatišja tako lahko zdaj na tem mestu zopet slišimo živahen smeh otrok med igro, srečujemo mnoge mlade iz Slovenije in tujine, ki se tukaj v sproščenem ozračju urijo v najrazličnejših veščinah in pridobivajo nova znanja, ter tudi mnoge druge goste centra, ki so se odločili, da ta del Goriškega vsaj za nekaj dni postane njihov začasni dom.

Besedilo in fotografije: ZTŠK Šalovci

Zgodba o šalovskem kinu

»To je zgodba o kinu. Tistem pravem, z velikega platna, s katerega so največje zvezde prinašale veselje in vznemirjenje v našo vas. Vanj so prihajali tudi ljudje iz okoliških krajev in tu so se rojevala nova prijateljstva in nove ljubezni. Bil je glasnejši od radia in večji od televizije. To je zgodba o našem šalovskem kinu,« so besede, s katerimi učenci Osnovne šole (OŠ) Šalovci Sindi Lukašev, Karin Karolyi, Jure Svetec, David Časar in Teodor Bedek napovedo Zgodbo o šalovskem kinu v krajšem dokumentarnem filmu. Tega so ustvarili pod mentorstvom Bojana Jandrašiča iz Društva Stopaj – društva za razvoj idej. »Ob spominih postajamo čustveni in naenkrat se zavedam, kako

je ravno kino vplival na mojo življenjsko in tudi poklicno pot. Začelo se je v zgodnjem šolskem obdobju z raziskovanjem filmskih trakov, ki so jih operaterji odmetavali na vaško smetišče v centru vasi. Kakšnih pol metra sličic, usmerjenih proti svetlobi je ponujalo ogromno veselja v času, ko sami še nismo smeli v kino. Močan vtis name je naredilo še obdobje ob koncu delovanja kina, ko so moji najboljši prijatelji živeli s kinom in za kino, se borili za vsako predstavo, gledalce, sami prevažali filme iz Murske Sobote, čeprav je bil konec neizogiben. Take pripadnosti in entuziazma verjetno danes ni več mogoče najti, zato je bilo prav, da izpostavimo vse te ljudi iz različnih obdobji in se jim zahvalimo, da so pozitivno vplivali na naša življenja,« tako Jandrašič, sicer tudi idejni vodja nastanka pričujočega filma.

V zgodbo o nastanku dokumentarnega filma o šalovskem kinu je bilo vključenih več deležnikov. V društvu Stopaj so se sicer že pred leti pogovarjali o kinu, o raziskovanju in obujanju kina ter se odločili, da počakajo pravo priložnost, ko bodo lahko omenjeno tematiko vključili v širšo zgodbo. Tako so z zasnovo zgodbe seznanili še župana Občine Šalovci, ki jim je pozneje pri izvedbi priskočil na pomoč, prav tako so v stikih s predstavniki Eko-socialne kmetije Korenika Šalovci hitro našli sorodne vsebine v projektu medgeneracijskega sodelovanja. Ključno vlogo so poleg mentorja in sogovornikov v filmu odigrali osnovnošolci. Pri prvem stiku z njimi je idejnemu vodji za nastanek filma pomagal učiteljica omenjene šole Jožefa Tratar, ki je oblikovala skupino, ki je bila sicer že prej aktivna na področju tu-

rizma in raziskovanja domačega okolja. Učenci so se sicer z idejo o raziskovanju zgodbe o šalovskem kinu seznanili z uvodno delavnico na šoli, ki je potekala v začetku letošnjega leta. Seznanili so se s tehnologijo in postopki snemanja in prikazovanja filmov na filmskem traku. Kot je povedal idejni vodja, so uporabili stari 8 milimetrski filmski projektor, ki so ga povezali s pravimi filmi, pa zgodbo o šalovskem kinu. Otroci so se nato doma pogovarjali s starši in stariimi starši o njihovih spominih na kino, sledile so še delavnice na Koreniki, kjer so spoznali moderno tehnologijo in Jožeta Glažarja, mojstra video produkcije, ki je poskrbel, da je film ugledal luč sveta. V bistvu sta nastala dva izdelka, film Zgodba o šalovskem kinu in film Zakulisje o snemanju filma o šalovskem kinu. V dokumentarnem filmu Zgodba o šalovskem kinu sicer kot sogovorniki med drugim nastopajo tudi Bela Bakoš, Anton Horvat in Branko Prelec, ki so bili nekoč operaterji v kinu.

Zgodba o nastanku in delovanju šalovskega kina

Ideja o kinu v Šalovcih, o katerem je nastal dokumentarni film, se je sicer porodila okrog leta 1960. Kot je moč zaslediti v enem izmed izsekov filma, je bilo v takratnem pomurskem Vestniku, glasilu socialistične zveze delovnega ljudstva za Pomurje 17. novembra leta 1960 zapisano: »Šalovci – Na zboru volivcev v Šalovcih so volivci razpravljali o petletnem perspektivnem planu svojega kraja. Že sedaj so se odločili, da bodo prihodnje leto pričeli urejati sadovnjake. S prostovoljnimi delom naj bi pomagali pri prenovitvi osnovne šole, ki se bo razvila v popolno osemletko. Nadalje bodo izdelali vso opeko in zbrali gradbeni les. Na zboru volivcev so med drugim

sklenili, da bodo del denarnih sredstev, ki so zbrana pri elektrifikacijskem odboru, dali za doplačilo kino projektorja, katerega nameravajo v prihodnjih dneh namestiti v dvorani zadržnega doma.« Seveda se je akcija za nastanek kina začela že prej. Zanj je bil po besedah Bele Bakoša, operaterja v šalovskem kinu, ki je sicer zamenjal prvega operaterja Alojza Pertocija iz Kroga, odgovoren trgovec Martin Žižek iz Izakovec. »Sem je prišel kot nekakšen preporoditelj. Bil je mlad, ambiciozen, čudodelnik, vse je naredil, kar si je zamislil. Štos je bil v tem, da je imel denar, ker je bil direktor Goričanke. No, on in njegov računovodja sta začela akcijo, da mora biti v Šalovcih kino. Šla sta od kmeta do kmeta, tako sta skupaj spravila denar in v 60. letih smo nabavili kinoaparature. Dvorana je takrat sicer še bila namenjena šoli, v dopoldanskem delu smo pouk obiskovali učenci 4., 5., 6., 7. in 8. razreda, v popoldanskem delu pa učenci 1., 2. in 3. razreda.« Predvajanje prvega filma Sayonara v šalovskem kinu, ki je sicer privabljal številne obiskovalce od blizu in daleč, je bilo 2. aprila 1961. Kot je še povedal Bakoš, so vrteli pretežno francoske filme, ameriški so bili namreč predragi. Četrty kinooperater, ki je z delom pričel leta 1968, je bil Anton Horvat. Kot se spominja, je bil on zadolžen za vrtenje filma, eden je pred dvorano prodajal karte, spet drugi je vodil obiskovalce do oštevilčenih stolov. Filme v takratnem času sicer ni bilo

tako enostavno dobiti, morali so namreč čakati na vrsto. Film so morali naročiti, ga pripeljati iz Murske Sobote in zanj narediti tudi reklamo. Kmalu so se pri tem povezali z murskosoboškimi kinom, kjer sta jim takrat na pomoč priskočila vodja dvorane Tomaž Kuhar in operater Vuk. »Preko murskosoboškega kina smo jemali filme. To je pomenilo, da je bilo treba iti v soboto okrog osmih zvečer po film v Mursko Soboto, da smo ga lahko ob devetih potem vrteli, potem pa smo ga okrog enajstih zvečer peljali nazaj, ker so ga oni v nedeljo potrebovali. Bilo je naporno, vendar zanimivo,« je povedal Branko Prelec iz kino sekcije Kulturno umetniškega društva Šalovci. Zadnji film, ki so ga sicer vrteli v Šalovcih, je bil Reševanje vojaka Ryana. S pojavom videoteke in videorekorderjev je kino počasi zamiral, ne le v Šalovcih, tudi drugod v večjih mestih. Zadnji film v šalovskem kinu, v katerem je sedaj kulturna dvorana Občine Šalovci, je bil predvajan leta 2000. Takrat se je zgodba o šalovskem kinu končala, dvorana pa je dobila novo podobo. Dokumentarni film Zgodba o šalovskem kinu je sicer nastal v okviru Krepitve medgeneracijskega sodelovanja na območju LAS Goričko – Sožitje generacij, v katerega so bili kot projektni partnerji vključeni Mozaik, Društvo za socialno vključenost, Občina Šalovci in HI-FI Videostudio.

Besedilo: Damjana Nemeš
Foto: Rok Horvat

Kruci – kdo in kaj so bili?

Projekt Mura Raba Tour, ki ga deloma financira program Interreg Slovenija – Madžarska in v katerem je Občina Šalovci eden od šestih partnerjev, prehaja v svojo sklepno fazo. Tako je bila ena od zadnjih pomembnejših aktivnosti projekta, za katero je bila zadolžena Občina Šalovci, priprava in izvedba mednarodnega strokovnega simpozija o Krucih. Simpozij je potekal 18. decembra v kulturni dvorani v Šalovcih, udeležilo pa se ga je okoli 50 slušatelj iz Pomurja in zamejstva. Pet predavateljev, od tega sta bila dva iz Monoštra, je v šestih referatih predstavilo nekatera sicer že znana a tudi mnoga še neznana dejstva o teh protestantskih madžarskih upornikih iz 17. in začetka 18. stoletja, ki so se upirali habsburški nadvladi in ki so svojimi vpadi zaznamovali tudi naše kraje. Med drugim bi naj celo požgali šalovsko cerkev, zaradi česar Šalovci še danes

nimajo katoliške cerkve. V Monoštru oziroma njegovi okolici pa se je bila ena večjih bitk med Kruci in cesarskimi silami.

Vsi referati so prevedeni v slovenščino in madžarščino ter zbrani v zborniku z naslovom (Ne)znano o Krucih. Vsak, ki ga ta tematika zanima, si lahko prebere poglavne izsledke s tega simpozija v omenjenem zborniku, katerega lahko brezplačno dobi na Občini Šalovci. Dogodek je bil dobro medijsko pokrit in tako si prispevek s simpozija lahko ogledate tudi preko interneta na povezavi: <https://www.youtube.com/watch?v=y5sLtTbZuag&t=271s>.

Na tem simpoziju je bilo moč izvedeti veliko zanimivega o Krucih, veliko pa je še odkritega. Vsekakor je to zanimiva tema, katera lahko dodatno obogati že tako bogato turistično ponudbo občine Šalovci, Goriškega in Porabja.

Občina Šalovci

Aktualne dogodke, razpise in objave spremljajte tudi na www.salovci.si

Motoklub Gronska Strejla dvajset let delovanja zaznamoval s celodnevno prireditvijo

Motoklub Gronska strejla je v letošnjem letu dopolnil dve desetletji delovanja. Leta 1999 je Goran Gungl s še nekaj prijatelji ustanovil motoklub, ki mu vse od tedaj predseduje. Kmalu se je njihov krog začel večati. »Začetki so bili težki, saj smo bili mladi, brez izkušenj, vendar z veliko volje. S podporo članov, ki smo jih pridobivali z leti, smo začeli graditi našo zgodbo in po dvajsetih letih smo tu,« pove Gungl in doda, da imajo trenutno trideset aktivnih članov, devet je pripravnikov in pripravnic. Ob dvajsetletnici kluba so ob klubskih prostorih v Budincih za ljubitelje motornih koles pripravili celodnevno zabavo. »Česa posebnega za prireditev res nismo pripravljali, smo pa s pomočjo prijateljev pripeljali v Budince mojstra tetovaž, tako je potekala manjša tatu konvencija, ki se je dobro obnesla. Veliko naših članov se je odločilo za novo tetovažo, ni namreč veliko takšnih prireditev, kjer bi imeli to možnost. Za vse obiskovalce in prijatelje motoriste pa smo pripravili tudi hrano in jo delili zastoj,« je pojasnil predsednik kluba. Motoristi so se v Budince zgrinjali iz vse Slovenije, prišli so tudi Avstrijci, Madžari in Hrvati, kot je povedal Gungl, so jim darilo ob obletnici poslali tudi prijatelji iz Švice. »S potekom dogodka smo zelo zadovoljni. Vreme nam je služilo, bilo je kot v pravljici, prav tako smo zadovoljni z množičnim obiskom, zato se moram res vsem zahvaliti za podporo,« je še dejal Gungl in pojasnil, da so prireditev začeli pripravljati že januarja, aktivno pa so se organizacije lotili pred tremi tedni. Ob obletnici so se odločili tudi, da bodo prenovili spletno stran kluba.

»Delovati želimo naprej v takem obsegu, kot smo do sedaj, vendar pa nikoli nismo na cilju, vedno nekaj iščemo. Naša prednost je, da imamo svoje klubske prostore, imamo svoje parcele, kjer lahko prirejamo prireditve, kar je privilegij redkih. Zagotovo bomo dogradili kakšne malenkosti v prostorih, nekkih velikih načrtov pa trenutno nimamo. Veliko smo delali v teh dvajsetih letih,« je v šali sklenil predsednik kluba.

Besedilo: Damjana Nemeš

Foto: Rok Horvat

V Šalovcih spet dišalo po zelju

Turistično društvo Dišeči volčin je skupaj z Občino Šalovci pripravilo že tradicionalno kulinarčno prireditev Kapüstni den. Sedemnajsto leto zapored so gospodinjice iz Občine Šalovci ter druge povabljene ekipe razstavljale in na pokušnjo ponujale jedi iz zelja ter druge dobrote. Prav tako so se vse ekipe pomerile v tekmovanju v kuhanju, letos so morali pripraviti segedin. Ocenjevalna komisija, ki so jo sestavljali Zdenka Lainšček, Jožica Črnko in Branko Časar, je ocenila, da je najboljši segedin skuhal ekipa iz Vrtnica Prosenjakovci, drugo mesto je pripadlo ekipi

Evangeljske cerkvene občine (Eco) Hodoš, tretje mesto pa ekipi iz Dolenc. Kot veleva tradicija, so tudi letos na prireditvi izbirali najboljšo zeljno maskoto, letos so se kot najbolj ustvarjalni izkazali člani ekipe Eco Hodoš.

Da je bila prireditev res začinjena z zeljem, so poskrbeli tudi člani Kulturno-umetniškega društva Budinci, ki so prikazali, kako so nekoč »ribali in klačili« zelje. Celodnevno dogajanje je spremljal tudi bogat srečelov domačih izdelkov in pridelkov ter bogat rokodelski sejem, za kulturni program pa so poskrbeli pozavnisti Glasbene šole Murska Sobota, etno skupina Što ma čas in folklorna skupina Kulturno-umetniškega društva Šalovci.

Besedilo: Damjana Nemeš
Foto: Damjana Nemeš, Mihaela Kalamar

Na Koroškem je lepo

Lepo se je v teh hladnih poznojesenskih večerih spominjati lepih dogodkov minulega poletja in jeseni. Taki lepi dogodki so za nas, člane DU Šalovci, bili izleti in srečanja.

Na prvi letošnji izlet smo se odpravili na Hrvaško, v Bjelovar. Nekateri smo v tem mestu bili prvič, zato je na nas naredilo poseben vtis, predvsem zaradi dolgih ravnih ulic. Vodnica, ki nas je pričakala, nam je podrobno razložila posebnosti nastanka tega mesta in nam pokazala nekaj znamenitosti. Po ogledu mesta smo se odpeljali na kosilo v lično urejeno vinsko klet. Ko smo potešili lakoto, smo šli na pokušnjo njihovih vin. Vzdušje je bilo zelo sproščeno in veselo. Za to je bil zaslužen glasbenik, ki nas je zabaval. Pelo in plesalo se je ves čas. Prav zaradi sproščenega vzdušja nam je ta izlet bil eden lepših, ki se ga radi spominjamo.

V mesecu septembru smo se odpravili na splavarjenje po reki Dravi. Ko smo se po skupinskem fotografiranju in ogledu tesanja na Muti odpravljali na splav, nas je nekatere, bolj boječe, stiskalo v prsih. Vendar smo kmalu ugotovili, da je bil

strah odveč. Mirno smo drsili po reki Dravi in poslušali vodnika, ki nam je pripovedoval o koroških splavarjih. Izvedeli smo, da so že pred tisočletjem Dravo izkoriščali za prevoz. V 16. stoletju pa so že vozili pohorski les na Hrvaško, v Srbijo in vse do Črnega morja. Večji del blaga, predvsem vino, železne izdelke in tekstil, so prevažali s splavi. Na Muti so skovali meče za srbsko vstajo in jih s splavi prepeljali v Srbijo. Začetek konca

splavarstva na Dravi sega v leto 1913, ko so na Fali začeli graditi elektrarno, ki pa je imela prepust za flose. Po koncu druge svetovne vojne pa je postalo zaradi niza dravskih elektrarn splavarjenje nemogoče. Na splavu so nam postregli še močno flosarsko malico. Prisostvovali smo tudi flosarskemu krstu ter se smejali vodnikovim šalam in uživali ob poslušanju veselih melodij. Naše splavarjenje ni bilo prav nič podobno splavarjenju nekoč (mogoče le malica), vendar smo ob zanimivi razlagi zlahka v mislih odpotovali v tiste čase. Na nekem plakatu sem prebrala slogan Na Koroškem je fajn. Zares je bilo fajn in prav gotovo se bomo tja še vrnili.

Upokojnici smo tudi letos bili ob občinskih dnevih povabljeni na srečanje. To je bilo v Markovcih, kjer so bile tudi vaške igre. Zbralo se nas je veliko. V lepem poletnem dnevu smo bodrili ekipe, ki so tekmovali v zanimivih veščinah: od vožnje s starim kolesom, prenašanja vode, jabolka ... Stroške srečanja je plačala Občina Šalovci.

Sami smo pripravili piknik v Budincih in srečanje ob zaključku leta. To je bilo 7. decembra v kulturni dvorani v Šalovcih. Zbralo se nas je čez 140 članov DU Šalovci. Nagovoru predsednice

Ivanke Balek je sledil kratki kulturni program. Ob dobri jedi in pijači pa se je razvil prijeten klepet s prijatelji in ostalimi soupokojenci.

Besedilo: Marta Verbai
Foto: arhiv DU Šalovci

KMN DOMANJŠEVCI SKOZI LETO 2019 V SLIKI

Proslava ob dnevu žena (marec 2019)

Sajenje lip ob dnevu zemlje (april 2019)

Člani KMN Domanjševci med kuhanjem bograča

11. tekmovanje v kuhanju kisle juhe (oktober 2019)

12. tekmovanje v kuhanju bograča

Božično-novoletni turnir v kartanju šnopsa (december 2018)

Prihajajoče prireditve:

- v petek, 27. 12. 2019 ob 18.00 v vaškem domu Domanjševci – BOŽIČNO NOVOLETNI TURNIR V KARTANJU ŠNOPSA

AKTIVNOSTI V OKVIRU KMN DOMNJEŠEVCI

- Vsak torek in četrtek med 17.00 in 19.00 v vaškem domu Domanjševci (mala dvorana) – REKREATIVNO IGRANJE NAMIZNEGA TENISA TER KARTANJE ŠNOPSA (vse do 27. 2. 2020)

Božič in novo leto sta tu! Čas, ko se želje po uspehu, sreči in zdravju selijo iz srca v srce ... Naj se uresničijo!

Člani KMN

Spoštovane bralke in bralci Severovzhodnika

Letošnje leto je za vse slovenske gasilce ter za nas gasilce iz Gasilske zveze Šalovci praznično leto. Namreč natanko pred 150 leti je bilo ustanovljeno prvo gasilsko društvo na Slovenskem in sicer v Metliki. Naša krovna gasilska organizacija praznuje prav tako v letošnjem letu 70. obletnico delovanja ter 150-letnico gasilstva na Slovenskem. Mi pa smo praznovali 20. obletnico delovanja naše gasilske zveze Šalovci.

Če pogledamo nazaj na 20 let prehojene poti, lahko z gotovostjo zatrdim, da smo oziroma ste prehodili pot, na kateri so bili narejeni veliki koraki. Skrb za izobraževanje operativnih gasilcev, skrb za pridobivanje novega kadra ter nove gasilske opreme. Nekako sledimo cilju gasilstva izpred 150 let to je, da organizirano gasimo požare ter pomagamo pri drugih naravnih nesrečah, ki ogrožajo naše krajanje, občane pa tudi druge prebivalce.

V Gasilski zvezi Šalovci smo v letu 2019 izpeljali vse aktivnosti, ki smo jih načrtovali in sicer smo v mesecu maju izvedli skupaj v sodelovanju z župnijo Markovci Florijano-vo nedeljo, ki je postala že tradicionalna in vsako leto nas je več. Pri tem poleg naših gasilcev iz GZ Šalovci sodelujejo tudi gasilci iz GZ Gornji Petrovci ter GZ Hodoš. Pridružijo pa se nam tudi gasilci iz sosednje Madžarske in Avstrije. Na tem mestu se še enkrat zahvaljujem gospodu župnik in tovarišu gasilcu Dejanu Horvatu za vso organizacijo ter da se gasilci pri vas počutimo domače.

V mesecu maju nam je bila zaupana velika odgovornost in sicer smo izvajali redarsko službo na kolesarski dirki za državno prvenstvo, ki je potekala na območju Občine Šalovci.

V mesecu maju in juniju smo izvedli pregled društev ter 21. tekmovanje GZ Šalovci v Domanjševcih. Samega tekmovanja se je udeležilo 9 desetih iz naše GZ Šalovci ter dve desetini iz GZ Hodoš. Pri tem bi rad poudaril, da me zelo veseli, da se v naše vrste priključuje veliko število mladih članov, saj so na tekmovanju nastopile 3 desetine pionirjev in ena desetina mladincev. Pri tem gre zahvala mentorjem, ki si poleg vseh svojih obveznosti še najdejo čas in ga vložijo v vzgojo gasilske mladine. Rezultati članskega tekmovanja so bili naslednji: 1. mesto: PGD Markovci v Prekmurju, 2. mesto: PGD Šalovci in 3. mesto: PGD Dolenci.

V mesecu juliju smo izvedli 1. tabor gasilske mladine, ki se ga je udeležilo 30 otrok. Tabor je bil izpeljan na zelo visokem nivoju in bogatem programu, kar pa se lahko zahvalim vsem mentorjem, ki so prispevali k temu, da so otroci odšli zelo zadovoljni iz tabora z željo, da se naslednje leto spet vidimo. Več o poteku tabora bo v prispevku podal predsednik komisije za delo z mladino pri GZ Šalovci.

V juliju smo priredili slavnostno sejo ob 20-letnici delovanja naše Gasilske zveze Šalovci, kjer smo se spomnili prehojene poti in se zahvalili zaslužnim članom in organizacijam, ki so nam pomagali na tej prehojeni poti.

V mesecu požarne varnosti smo izvedli skupno vajo v Domanjševcih, kjer smo ob vaji pridobili nova znanja in izkušnje. Prav na terenu, kadar preizkušamo našo gasilsko opremo se naučimo največ.

Nismo pa pozabili niti na sodelovanje z Osnovno šolo Šalovci, kjer smo izvedli vajo evakuacije ter otrokom pred-

stavili poklic in lik prostovoljnega gasilca. Organizirali pa smo tudi likovni natečaj na temo letošnjega meseca požarne varnosti, to je "požari v večstanovanjskih stavbah". Zmagovalni likovni izdelki pa bodo objavljeni na novem koledarju GZ Šalovci za leto 2020.

V Gasilski zvezi Šalovci veliko poudarka namenjamo gasilski mladini, ker si ne želimo, da se čez nekaj let pojavijo vrzeli v članstvu. Ravno gasilski tabor, ki smo ga organizirali, nam je dal razloge, da moramo delati z mladimi in vztrajati na tem. Prav tako pa v GZ Šalovci ne pozabljamo na naše operativne gasilce, za katere organiziramo izobraževanje in tečaje ter jih pri tem spodbujamo, kajti dejstvo je, da le dobro izobražen gasilec lahko pomaga pri intervenciji. V mesecu decembru smo v sodelovanju z GZ Hodoš in GZ Gornji Petrovci organizirali tečaj za gasilske pripravničke in bomo ob koncu leta pridobili novih 30 gasilskih pripravnikov, ki se bodo potem ob prisotnosti mentorja in poveljnika gasilskega društva učili in spoznavali, kako sodelovati in ukrepati na gasilski intervenciji.

Dragi starši,
omogočite vašim otrokom, da se včlanijo v gasilska društva v naši GZ. Kajti biti gasilec je nekaj posebnega, naučili se

bodo marsikaj novega ter poučnega, kar bodo kasneje uporabili v življenju. Pomagati bližnjemu kadar potrebuje pomoč pa je vsekakor nekaj izjemnega.

Ob koncu pa želim vsem vam srečno, zdravo predvsem pa varno novo leto 2020! Naj bo to leto, ki prihaja za vas nekaj posebnega.

Z gasilskim pozdravom NA POMOČ!

*Besedilo: Uroš Gašpar, predsednik GZ Šalovci
Foto: arhiv GZ Šalovci in Niko Časar*

1. Tabor gasilske mladine GZ Šalovci

Gasilska zveza Šalovci je letos organizirala prvi tabor gasilske mladine, ki je potekal od 18. do 21. julija v turistično-nastanitvenem centru Peterlaug v Markovcih. Idejni vodja ter vodja tabora je bil predsednik GZ Šalovci Uroš Gašpar.

Gasilskega tabora se je udeležilo 30 otrok, ki so bili stari od 5 do 15 let, za katere nas je skrbelo 7 gasilskih mentorjev. Prvi dan tabora smo kot se za tabornike spodobi izobesili taborniško zastavo in zakurili taborni ogenj, po večerji pa smo s člani astronomskega društva Kmica poslušali predavanje na temo "Kaj vse opazujejo astronomi" ter po končanem predavanju opazovali nočno nebo.

Drugi dan smo po zajtrku in telovadbi spoznavali poklic vojaka in preventivno varnost v cestnem prometu. Obiskali so nas člani Slovenske vojske ter policisti in vodniki službenih psov policije. Vojaki so nam pripravili vojaški poligon, ki smo ga morali premagati, na koncu pa smo se s ta pravim vojaškim vozilom odpeljali po vasi. Policisti so nam dovolili, da smo spuščali sireno ter nam predstavili, kako deluje radar za merjenje hitrosti, kako se odvzame prstni odtis s prizorišča zločina, podrobno so nam predstavili, kaj počne avtocestna policija ter kako s službenimi psi odkrivajo droge ter kako ujamejo zlikovce s pomočjo službenega psa. Po kosilu smo se podali na orientacijski pohod, kjer smo na cilju imeli pre-

Tretji dan pa smo se posvetili samo gasilskim vsebinam. Razdelili smo se v skupine, kjer smo v eni skupini spoznali gasilska vozila, v drugi smo se učili korakanja ter razvrščanja, v tretji

davanje o uporabi izolirnega dihalnega aparata ter praktični prikaz namestitve dihalnega aparata. Po večerji smo si ogledali tudi Žido-Lenaršičev mlin v Markovcih ter se posladkali s sladoledom.

skupini pa smo se učili vezanja vozlov, ki so pri gasilskem delu zelo pomembni. Popoldan pa smo izvedli praktično vajo gašenja z vodo, peno ter gasilnimi aparati, poslušali pa smo

tudi predavanje iz prve pomoči ter izvedli praktičen prikaz, kako pomagati poškodovancu. Dan smo zaključili z različnimi športnimi igrami, zvečer pa si ogledali slovenski film Kekec.

Zadnji dan smo očistili naše prostore, podelili potrdila, se prijateljsko poslovili in si obljubili, da se naslednje leto spet srečamo. Namen tabora je bil namreč v tem, da mladi pridobijo gasilske veščine, obenem pa sklenejo nova prijateljstva, kar nam je tudi uspelo, saj so bili nad taborjem več kot očitno navdušeni.

Se vidimo na naslednjem taboru gasilke mladine, ki bo od 16. 7. do 19. 7. 2020 v Turistično-nastanitvenem centru Peterlaug.

*Besedilo: Klement Časar, predsednik komisije
za delo z mladino pri GZ Šalovci
Foto: arhiv GZ Šalovci*

Želje mladih novinarjev OŠ Šalovci

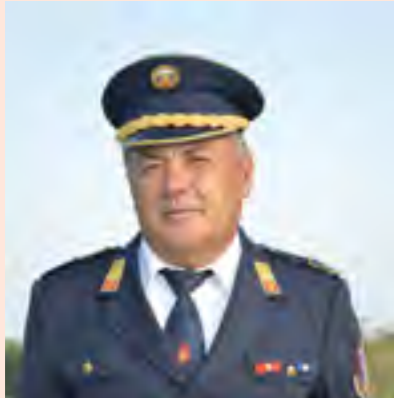
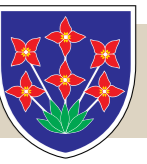
Želim si, da bi bila srečna, da bi imela dobre ocene in bi šla z letalom na morje. Želim si, da po svetu ne bi bilo vojne in da bi bili vsi ljudje srečni. Želim si, da bi ljudje nehali onesnaževati Zemljo in da bi začeli skrbeti za okolje. Želim si, da bi izumili palčko, ki bi uresničila vse skrite in odkrite želje ter da bi se po svetu razširil mir in da bi veliko snežilo.

Daša Herceg, 7. razred

Za leto 2020 si želiva, da bi v šoli bile zelo uspešne, da bi se imele lepo, da bi nama šlo vse po planu, da bi bile srečne, zdrave in vesele, da bi imele več časa za sebe ali za zabavo, da se ne bi nikoli skregale in se začele pretepati, da bi se imele rade in mogoče dobile nove prijatelje/prijateljice. Najinima družinama želiva da bi še naprej ostali zdravi, da bi se imeli lepo, da bi se večkrat zbrali skupaj, da bi bili veseli, srečni in da bi se imeli zelo zelo radi, da bi si še vedno lahko privoščili, kar si sedaj privoščijo. Za ves svet si pa želiva, da bi ljudje nehali onesnaževati okolje in morja, da bi se vojne prenehale, da bi si vsi ljudje na svetu privoščili to, kar si sami želijo in da bi se revščina čim prej prenehala in bi svet postal boljši za življenje. Vsem bralcem želiva vesel in miren božič ter srečno, zdravo in veselo novo leto 2020!

Neja Grebenar in Lara Ožvald, 7. razred

Jožef Šömenek: Že več kot štiri desetletja predan gasilstvu

Občan Jožef Šömenek je v gasilske vrste stopil zelo mlad, nošenje gasilske uniforme, kot pravi, pa mu predstavlja način življenja. Je dolgoletni poveljnik Gasilske zveze Šalovci. Malokdo ga pokliče po imenu, kajti vsi ga poznajo pod vzdevkom Čren, prepoznaven pa ni le po udeleževanju v gasilstvu, temveč je aktiven na različnih področjih. Vprašanja mu je zastavila Mihaela Kalamar.

Kdaj ste se navdušili za gasilstvo oziroma kaj vam je iz mladosti, ko ste postali aktivni gasilec, ostalo najbolj v spominu?

Sosedovi so imeli konjsko vprego, ki je nekako dežurala v času mojega otroštva za prevoz gasilskega voza in opreme. Ko so zazvonili zvonovi za najavo požara, me je vsakič spreletel srh in nelagodje. Vedel sem, da se dogaja nekaj neobičajnega, nevarnega... Kmalu po zvonjenju se je zaslišalo peketanje kopit in »dijakini konji« so se iz kmečkih prelevili v gasilske. Seveda je potem sledil vzpon na bližnji hrib, s katerega se vidi vsa vas. S sosedi smo iskali dim po vasi. Praviloma so v sedemdesetih letih in prej gorele oslice. Tako smo rekli velikim kopicam slame, katera je bila pri vsaki hiši. Enkrat letno se bile tudi gasilske župne vaje, kar je bil poseben dogodek, kjer smo lahko spoznavali gasilce.

Pot v gasilstvu ste začeli kot prostovoljni gasilec, kako so se potem nadaljevala vaša usposabljanja in napredovanja?

Leta 1972-73 se nas je skupina mladostnikov priključila gasilcem v Dolencih. V teh letih so gasilci skupaj z vaščani načrtovali nakup nove motorne brizgalne. Na enem od sestankov se je pojavilo vprašanje strojnika na novi brizgalni. Nihče se ni javil, da bi odpotoval za teden dni v Mursko Soboto na usposabljanje. Naslednji dan sem se odpravil k takratnemu tajniku

društva in mu izrazil željo, da bi pa jaz šel na ta tečaj. Pa so mi dali uniformo, 10 tisoč takratnih dinarjev in nekega ponedeljka sem odpotoval v takrat daljno Mursko Soboto, kjer sem bival en teden ter uspešno opravil tečaj za strojnika.

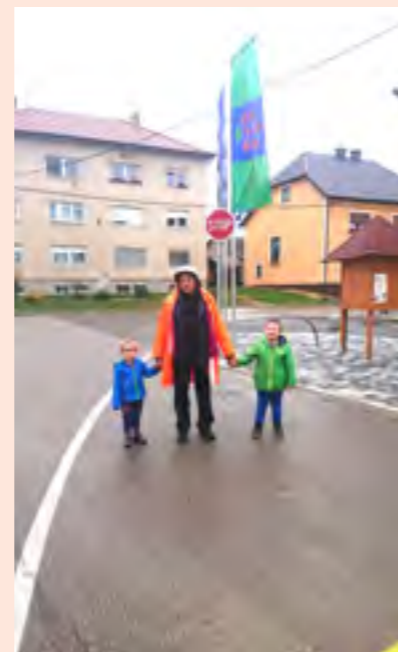
Leta 1976 sem uspešno zaključil tečaj nižjega gasilskega častnika, nato pa do leta 1988 še tečaj za častnika, tečaj za sodnika gasilski športnih disciplin in nazadnje višjega gasilskega častnika. To je tudi zadnji in najvišji naziv (čin) v prostovoljnem gasilstvu. Do danes sem še zaključil tečaj za vodenje velikih intervencij ter tečaj za varno delo z motorno žago. Ves čas sem se in se še udeležujem raznih seminarjev in izobraževanj, s katerimi gasilci utrjujemo in posodabljammo svoje znanje. Tako sem danes VIŠJI GASILSKI ČASTNIK DRUGE STOPNJE (VGČII).

Kateri so vaši osebni mejniki v gasilstvu, ki bi jih izpostavili?

Mislil da je prvi tak mejnik vstop v gasilske vrste. Občutil sem velik pomen in pripadnost. Takrat sem spoznal

tudi tovarštvo in enakopravnost med člani. In seveda, vsak uspešno opravljen tečaj je velik mejnik.

Kaj vam pomeni gasilstvo?

Način življenja. Ko sem bil mlajši, me je privlačila misel, da sem pomembnejši od tistih, kateri niso gasilci. Danes vem, da je biti gasilec velika odgovornost. Rokujemo z moderno in drago

opremo. Rešujemo prav tako vedno dražjo opremo, nemalokrat rešujemo življenja in se soočamo z nevarnostmi na intervencijah. Ja, biti gasilec, to je način življenja.

Kakšen je pomen prostovoljnega gasilstva za lokalno skupnost?

Mislil da brez organiziranega gasilstva, kot ga poznamo danes, lokalna skupnost ne bi mogla normalno funkcionirati. Bili bi odvisni od neke sosednje gasilske enote, to pa bi bilo verjetno tudi cenovno nesprejemljivo. Nekoč je bil samo požar. Dandanes lahko mirno rečem, da so prebivalci kar malo razvajeni. Skoraj vsak zasuti jarek, podrto drevo prek vozišča in še marsikaj, je nekoč počistil prvi, kateri je naletel na oviro. Danes smo za vse to gasilci, številka 112 je dostopna vsakemu. Gasilci se odzovemo na vsak klic, odpravimo nevšečnost in ne vprašamo, če je bilo potrebno ali ne. Po vsaki intervenciji je potem še vsaj toliko dela, kot na njej ali pa še več. Čiščenje in priprava opreme, da lahko ob naslednjem klicu odrinemo na novo intervencijo.

Ljudje dovolj cenijo prizadevanja gasilcev?

Mislil da ja. Tisti, ki so kdaj potrebovali pomoč gasilcev, to vsekakor. Pa tudi drugače je gasilstvo vedno bolj cenjeno pri občanih. Želel bi si pa, da nas bolj obiščejo na naših vajah in prireditvah. Tam je priložnost spoznavati delo gasilca, se pogovoriti, skupaj poveseliti. Zadnja leta opažam, da občane več ne zanimajo tovrstne aktivnosti. So pa pomembne za nas gasilce. Na vajah se učimo in spoznavamo opremo. Brez tega žal ne gre.

Kateri dogodek / intervencija vam je iz vaše 40-letnega udeleževanja najbolj ostala v spominu?

Težko bi rekel. Še tako na videz nedolžna intervencija zahteva v najkrajšem možnem času objektivno in

pravilno odločitev. Če intervencijo vodiš, ti vsaka ostane v spominu. Bi pa omenil dve posebni. Med služenjem vojaškega roka sem v Splitu nekaj časa bil član vojaške gasilske enote. Tam sem se prvič srečal s smrtjo med reševanjem potapljača iz vode, katerega je ladijski vijak dobesedno razrezal. Druga intervencija pa je bila v domačem kraju. Ne spomnim se leta, je pa bilo ponoči, požar v Markovcih. Močno je deževalo in treskalo, tako da nas je voznik s kamionom zapeljal v obcestni jarek. Vodo smo črpali ob požarišču kar iz obcestnega jarka, saj je bilo dovolj vode za gašenje. Bliski so bili tako gosti, da smo brez vsake razsvetljave videli vse okoli sebe.

Poveljete gasilcem v Gasilski zvezi Šalovci – kako ocenjujete pripravljenost gasilcev v naših društvih?

Dober poveljnik si lahko samo, če imaš dobre operativce. V vsakem Prostovoljnem gasilskem društvu v naši Gasilski zvezi je nekaj izkušenih gasilcev. Poznati je potrebno vsakega člana in za vsakega vedeti, kje je naj-

bolj učinkovit. Na intervenciji potem samo določiš, kaj naj kateri dela. Se pa seveda sami znajo odlično organizirati, tako da po navadi samo nadzorujem njihovo delo. Vedeti vse je posamezniku nemogoče. Gasilci se veliko posvetujemo in se na ta način potem odločamo. Ob nesrečah je zelo malo ali pa skoraj nič časa za odločanje. Vsako zavlačenje ali nepravilna odločitev se lahko konča s katastrofalnimi posledicami. V prvi vrsti je pa seveda naša varnost. S pravimi napotki in če se počutimo maksimalno varne, smo lahko uspešni in hitri.

Smo v prazničnem času, kaj bi svetovali ljudem, kako naj se obnašajo v veselem decembru pri rokovanju s pirotehniko in drugimi rekviziti?

Če že moramo s pirotehniko, potem zavarujmo sebe, bližnje, otroke in domače živali. Prepričajmo se, da naše početje ne more narediti škode na poslopih ali v naravi. Imejmo vsaj v spominu kje je gasilni aparat in prva pomoč, v kolikor bi šlo kaj narobe. Če pa vidimo, da ne zmoremo sami, pa ne oklevati. Takoj pokličemo 112.

Vsem gasilkam in gasilcem, občanem in občanom pa želim lepo in mirno praznovanje božiča ter veliko miru v prihajajočem letu.

Foto: osebni arhiv Jožef Šömenek

Nadaljujemo z obnovo goričke krajine

V preteklosti smo v glasilu Občine Šalovci že predstavili začetek izvajanja projekta Gorička krajina, ki ga sofinancirata Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republika Slovenija. Tokrat pa predstavljamo del aktivnosti in konkretne ukrepe na terenu, ki smo jih izvedli v 2019 in ukrepe, ki še sledijo v okviru omenjenega projekta.

Z namenom, da nekaj več kot 100 ha, do leta 2018 opučenih travnikov, naredimo znova privlačnih za travniške vrste metuljev in ptic, kar je ena izmed osnovnih dejavnosti Javnega zavoda Krajinski park Goričko (JZ KPG), in da so ti travniki privlačni tudi za obiskovalce Goričkega ter domačine, ki bi želeli v prihodnje na teh travnikih pridelovati krmo za živino, smo se v projektu Gorička krajina lotili obnove oz. košnje travnikov. Da bi jih trajno ohranili, smo 56 ha travnikov odkupili, z lastniki preostalih travnikov pa smo sklenili pogodbe o košnji. Skupaj gre na celotnem območju Goričkega za 676 parcel v 42 katastrskih občinah. Pri tem smo nagovorili več kot 300 različnih lastnikov travnikov. Gre za zahteven podvig, saj obstoječi in pretekli lastniki ne živijo samo na Goričkem ali v Sloveniji, ampak še v 9 drugih državah po svetu, od Združenih držav Amerike do Avstralije. Obnova travnikov vključuje košnjo trave in deloma odstranitev lesne zarasti, če to prispeva k izpolnjevanju ciljev projekta, na vsaki travniški parceli posebej. Odvisno od stanja travnika, smo travnik pokosili 1krat, 2krat ali 3krat. Večkrat so bili pokošeni travniki, ki so zaraščeni z orjaško zlato rozgo. Ta tujerodna invazivna vrsta rastline ni primerna za krmo živine, hkrati pa preprečuje rast domačim rastlinskim vrstam. Večkratna košnja takšnega travnika je ključna za postopno zmanjševanje deleža rozge na travniku in povečevanje domačih rastlinskih vrst, ki so hranilne rastline več vrstam žuželk ter krmne rastline domači živini. Na območju občine Šalovci je bilo v obnovo vključenih 33 ha travnikov.

V spomladansko-poletnih mesecih smo od članov Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije prejeli podatke o pojavljanju hribskega škrjanca in velikega skovika. Prvi gnezdi na njivskih tleh in se na suhih travnikih in kolovozih prehranjuje s semeni in manjšimi žuželkami. Drugi pa gnezdi v duplih starih sadnih sort v visokodebelnih sadovnjakih. Z namenom, da hribskim škrjancem na Goričkem izboljšamo prehranjevalne možnosti, smo z lastniki 7 ha primernih travnikov za hribskega škrjanca sklenili pogodbe, v okviru katerih bodo travnike ob primernem času pokosili, jih ne bodo mulčali ali gnojili. Za izvedene ukrepe pa bodo dobili plačilo. Z namenom ohranitve 50 sadnih dreves, s primernimi dupli v deblih za gnezdenje velikega skovika, smo z lastniki teh dreves, ki rastejo v 16 različnih katastrskih občinah na Goričkem, sklenili pogodbe. Na območju občine Šalovci raste 15 takšnih dreves. Lastniki bodo v naslednjih letih sami večkrat obrezali drevo ali odstranili belo omelo, za izvedene ukrepe pa bodo dobili plačilo. Veliko časa smo namenili pripravi in izvedbi prve stalne razstave o netopirjih v Sloveniji, ki smo jo skupaj z domačini postavili v nekdanji šoli v Kančevcih in jo poimenovali PreŽiveti z netopirji. Več o njej v drugem prispevku. Skupaj s kmetijskimi svetovalci s Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije in Kmetijsko-gozdarskega zavoda Murska Sobota trenutno nagovarjamo lastnike travnikov in visokodebelnih sadovnjakov, da bodo za namene ohranjanja metuljev mravljiščarjev in velikega skovika kosili travnike in ob tem puščali nepokošene pasove trave in hranilnih rastlin za metulje ter kobilice. Kobilice predstavljajo najpomembnejši plen za velikega skovika in belo štokljo. Hkrati bomo sklepali pogodbe z lastniki mejic, v katerih se prav tako prehranjuje ali živi veliki skovik.

V prihodnjih tednih in mesecih bomo začeli z zasaditvijo jablan starih sadnih sort na 15 ha novih površin skupaj z dosaditvijo sadnih dreves na 5 ha površin v obstoječih visokodebelnih sadovnjakih. Prednostno bomo izbirali območja, kjer smo v preteklih letih zabeležili pojavljanje velikega skovika. To so deli občine Rogašovci, Kuzma, Šalovci, Puconci in Moravske Toplice.

Za podrobnejše informacije o izvedbi ukrepov in sodelovanju v njih, se zainteresirani lahko ogledajo na sedežu JZ KPG, Grad 191, ali nas pokličejo od ponedeljka do petka, med 8.00 in 14.00, na številko 02 551 88 71.

Besedilo: Gregor Domanjko

Slika: Tadej Törnar

Postavili prvo stalno razstavo o netopirjih v Sloveniji

Ali se netopirji zapletajo v lase? Ne, ker so odlični letalci. Ali netopirji pijejo človeško kri? Ne, ker se netopirji pri nas prehranjujejo izključno z žuželkami. Ali so netopirji nevarni za ljudi? Ne, razen, če jih boste poskušali ujeti in vas bodo ugriznili. Gre za izmišljene predsodke, s katerimi so odrasli v preteklosti strašili otroke, ker so se jih iz neznanja tudi sami malo bali. Od letos naprej imajo prebivalci in obiskovalci Goričkega odlično priložnost, da s pomočjo prve stalne razstave o netopirjih v Sloveniji, ki smo jo v Javnem zavodu Krajinski park Goričko (JZ KPG) skupaj z Župnijo Kančevci postavili v nekdanji šoli v Kančevcih, bolje spoznajo te nočno aktivne in zelo koristne živali.

Zakaj prav v Kančevcih? Ker je na podstrešju nekdanje šole v Kančevcih eno od dveh znanih kotičk malega podkovnjaka, ene od 16-tih vrst netopirjev, ki živijo na Goričkem. Mali podkovnjaki, ki jih je bilo leta 2014 vsega 14 primerkov, letos pa že 65, se tam zadržujejo med aprilom in oktobrom. Za dolgoročno

ohranitev tega pomembnega kotička je bil v okviru projekta Gorička krajina, ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, z lastnikom stavbe, Župnijo Kančevci, sklenjen dolgoročen dogovor o varstvu netopirjev. Župnija se je odločila, da obnovi streho na nekdanji šoli in prostor, kjer je danes razstava o netopirjih. Kje torej lažje predstaviti netopirje, kot tam, kjer živijo. Slavnostno odprtje razstave je bilo 13. septembra 2019 v okviru Mednarodne noči netopirjev. Razstavo odlikuje celovita predstavitev netopirjev in njihovih življenjskih prostorov z izjemnim prikazom zvezdnega neba. Posebno vrednost razstavi dajeja kameri, ki sta nameščeni na podstrešju in v kleti stavbe ter zaslon v razstavnem prostoru, preko katerega lahko obiskovalci v živo, 24 ur na dan, spremljajo netopirje. Odprtje razstave je pospremil več kot 80 obiskovalcev z Goričkega in od drugod, ki so se med vodenji in opazovanjem netopirjev družili ob domačih dobrotah goričkih ponudnikov in domačinov.

Razstava je na ogled po predhodnem dogovoru z JZ KPG pri Gregorju Domanjku (gregor.domanjko@goricko.info, 02 551 88 68) ali Župnijo Kančevci pri br. Juriju Štravsu (031 545 108). Vabljeni, da jo obiščete.

Večina netopirjev se čez zimo umakne v podzemne jame in kleti, kjer spijo oz. hibernirajo. V tem času ni zaželeno, da jih pri spanju motimo. Lahko pa se nam pridružite in jih od blizu spoznate na zanimivem predavanju z naslovom Netopirji – naši sosedi v Krajinskem parku Goričko in v Pomurju. Predavanje bo v četrtek, 20. februarja 2020 ob 17.30 v Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti.

Besedilo in foto: Gregor Domanjko

Grajski bazar na gradu Grad

Javni zavod Krajinski park Goričko je 12. oktobra 2019 organiziral že 14. Grajski bazar, na katerem je na grajskem dvorišču 30 ponudnikov domače in umetnostne obrti ter domačih dobrot poskrbelo za pravo sejmsko vzdušje. Slavnostni govornik na osrednjem delu prireditve je bil predsednik državnega zbora mag. Dejan Židan. Povabljeni goste in obiskovalce sta nagovorili tudi direktorica zavoda Stanislava Dešnik in županja Občine Grad Cvetka Ficko. V nadaljevanju so zaslužni prejeli naziv Skrbnik narave in javno pohvaljeni ter nagrajeni so bili prejemniki priznanj za NAJ travnik in NAJ sadovnjak v Krajinskem parku Goričko v letu 2019. Naziv Skrbnik narave se podeli zaslužnim posameznikom, družinam, podjetjem in organizacijam, ki s svojim delom prispevajo k ohranjanju narave in biotske raznovrstnosti na Goričkem. Že 26 imenovanim v preteklih dveh letih se je letos pridružilo 6 novih prejemnikov naziva. Namen izbora NAJ travnik je opozoriti lastnike travnikov in splošno javnost na pomembno naravovarstveno vrednost travnikov ter jih spodbuditi, da še naprej ohranjajo travnike v ekstenzivni rabi, saj bodo samo na ta način ostali življenjski prostor za redke in ogrožene živalske ter rastlinske vrste na Goričkem. Na izbor za NAJ travnik se je letos prijavilo 12 lastnikov. Zmagovalec letošnjega izbora za Naj travnik v Krajinskem parku Goričko v 2019 je travnik v lasti Franca Ažmana iz Dolencev, drugo mesto je zasedel travnik v lasti Janeza Gašparja iz Čepincev, priznanje in zahvalo za sodelovanje v akciji pa je prejel tudi Tomi Baroon iz Dolencev. Naziv NAJ sadovnjak se podeljuje tistim, ki se trudijo ohranjati visokodebelne ali senožetne sadovnjake s starimi sadnimi sortami. Visokodebelni sadovnjaki so vir zdravega (neškropljenega) sadja, nudijo prijeten prostor za oddih in hrano za domače živali. V njih so svoj prostor našle tudi raznolike prostoživeče, divje živali, ki so naselile dupla, kot npr. smrdokavra ali upkaš in veliki skovik, ponekod v sadovnjaku pa najdemo tudi bele narcise. V akciji je letos sodelovalo 11 lastnikov. Vsem sodelujočim se zahvaljujemo in jim čestitamo ter vabimo vse, ki se želite zapisati

vrste, naše nezaželeni sosede", v sodelovanju s Pomurskim muzejem Murska Sobota pa je v tednu pred prireditvijo v pritličnem delu gradu bila postavljena še razstava vrvarstva Friderika Makovca iz Gornjih Slaveč. Obiskovalci prireditve so si v palačijo gradu lahko ogledali tudi razstavo 11. Natečaja za Naj naravoslovno fotografijo Goričko. Ponudbo imetnikov Kolektivne blagovne znamke Krajinski park Goričko je dopolnila kulinarčna ponudba Gostilne Pizzerie Raj od Grada, obiskovalci prireditve pa so se s turističnim vlakcem Oli lahko zapeljali tudi do Vulkanije. 15. Grajski bazar v letu 2020 bo 3. oktobra. Vabljeni.

Besedilo povzela: Štefanija Fujs, Foto: Stanka Dešnik

Napoved dogodkov na gradu Grad v začetku leta 2020

V Javnem zavodu Krajinski park Goričko je bilo leto 2019 pestro leto. Čez leto smo organizirali veliko število različnih aktivnosti in dogodkov, na katerih smo se trudili predstaviti veliko biotsko pestrost goričke pokrajine in pomen njenega varovanja.

V času, ko se aktualno leto počasi zaključuje, pa nam misli uhajajo že na načrtovanje aktivnosti v prihodnjem letu. S trenutnim naborom teh si upamo trditi, da bo leto 2020 še bolj pestro. Na tem mestu vam predstavljamo nekaj aktivnosti in dogodkov, ki se bodo odvijali do meseca maja prihodnjega leta.

V sklopu projekta Life Naturaviva bomo leto 2020 pričeli s serijo potopisnih predavanj, ki se bodo odvijala vsak prvi petek v mesecu od februarja do aprila. Prvo potopisno predavanje bo tako potekalo 7. 2. 2020, na njem pa bo predstavljeno potovanje po prostrani divjini odročne Patagonije, skrajnega juga Južne Amerike. Naslednja potopisna predavanja se bodo zvrstila 6. 3., 3. 4. in 22. 5. 2020.

V sklopu istega projekta bo v obdobju med 1. 3. in 31. 5. 2020 na gradu Grad razstava Magična narava 2018, kjer bodo predstavljene najboljše naravoslovne fotografije istoimenskega mednarodnega fotonatečaja, pripravili pa bomo tudi razstavo vseh nagradjenih fotografij v fotonatečajih Krajinskega parka Goričko.

med Skrbnike narave, lastnike NAJ travnika in NAJ sadovnjaka k sodelovanju v naslednjem letu. Podelitvi priznanj, zahval in nagrad je sledila zasaditev tretjega drevesa v spomin na 30 let brez železne zavese in 100 let združitve s Slovenci. Zaposleni na zavodu so v grajskem parku pred gradom zasadili dva tulipanovca že dan prej, medtem ko je drevo vrste ginko bilo zasajeno na dan prireditve. Sledil je pravljčni program za otroke s Pepelko v izvedbi Družinskega gledališča Kolenc in glasbeni nastop Dorine Gujt in Borisa Vučkica. Na grajski terasi so se odvijale ustvarjalne delavnice za otroke, za odrasle je bilo izvedeno vodenje po razstavi "Invazivne tujerodne

med Skrbnike narave, lastnike NAJ travnika in NAJ sadovnjaka k sodelovanju v naslednjem letu. Podelitvi priznanj, zahval in nagrad je sledila zasaditev tretjega drevesa v spomin na 30 let brez železne zavese in 100 let združitve s Slovenci. Zaposleni na zavodu so v grajskem parku pred gradom zasadili dva tulipanovca že dan prej, medtem ko je drevo vrste ginko bilo zasajeno na dan prireditve. Sledil je pravljčni program za otroke s Pepelko v izvedbi Družinskega gledališča Kolenc in glasbeni nastop Dorine Gujt in Borisa Vučkica. Na grajski terasi so se odvijale ustvarjalne delavnice za otroke, za odrasle je bilo izvedeno vodenje po razstavi "Invazivne tujerodne

V sklopu projekta Gorička krajina, ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, bo v Fokovcih izveden izlet z naslovom Ali na Goričkem še poje hribski škrjanec? 25. 4. 2020 bo potekal tradicionalni Pohod Trideželnega parka Goričko-Raab-Őrség, ki bo začrtan na povsem novi trasi v Lončarovcih.

V letu 2020 bomo v sklopu projekta Life Naturaviva v poletnih mesecih nadaljevali tudi z izvajanjem poletnih kinov. Seveda pa se bodo poleg omenjenih aktivnosti odvijale še druge, zato ste dobrodošli, da spremljate naše novice na prenovljeni spletni strani www.park-goricko.org in da se na njej vpišete med prejemnike spletnih novic. Na ta način boste ažurno obveščeni o delovanju in dogajanju na zavodu in v parku.

Na razstavi Magična narava 2018 si bomo lahko ogledali vrhunske fotografije domačih in tujih naravoslovnih fotografov.

Besedilo: Tomaž Koltai
Foto: Miran Krapež

Spremni listi so obvezni spremljevalec ob prodaji prašičev

Zima je čas, ko se zelo poveča trgovanje s prašiči. Pretežno zaradi skrbi za varstvo potrošnikov je Republika Slovenija v zadnjih desetih letih precej naredila za to, da bi končni odjemalci dobili zdrava živila z znanim poreklom. To pa se lahko doseže zgolj z dobro sledljivostjo. Zadnje mesne afere po Evropi in nevarnost prihoda afriške prašičje kuge pa sta nadzor le še zaostri. Ker je prišlo tudi do nekaterih sprememb v vodenju evidenc, je prav, da opozorimo prodajalce in kupce na njihove obveznosti, saj je tudi v naši občini opravljenih precej prodaj prašičev. Najprej omenimo, da je zahtevanje ureditve "papirologije" zgolj zaradi skrbi za zdravje ljudi in nima nič s številnimi neresničnimi mnenji na terenu. Vsak rejec, ki prodaja živali, mora imeti na gospodarstvu t.i. Register prašičev in spremne liste za prodajo prašičev. Pravilnik pravi, da sicer register za manj kot 5 živali ni obvezen, je pa v tem primeru obvezno imeti shranjene spremne liste za obdobje petih let. Izkušnje pa kažejo, da je bistveno lažje voditi register, kot paziti na spremne liste, ki se pogosto izgubijo. V registru se vodi evidenca o staležu prašičev, vključno z vpisi vseh podatkov o nakupih, prodajah in rojstvih živali. Kontrolo nad tem vršijo tako veterinarski inšpektorji kot pooblaščen veterinarji

ob t.i. Veterinarskih pregledih na gospodarstvu. Spremni list pa je dokument, ki se izpolni ob prodaji živali. Novejši je sestavljen iz štirih lističev. Eden ostane prodajalcu, eden kupcu, tistega z napisom ODHOD mora prodajalec dostaviti izpolnjenega na njemu pooblaščen veterinarsko organizacijo, tistega z napisom PRIHOD pa mora kupec dostaviti na njemu najbližjo veterinarsko organizacijo. Sprememba je pri prodaji živali lastnikom, ki nimajo registriranega kmetijskega gospodarstva in posledično nimajo MID številke. Včasih je bilo potrebno vpisati pri takih kupcih njegov naslov in registrsko tablico vozila, zdaj pa mora prodajalec vpisati EMŠO kupca. Le-ti temu večkrat nasprotujejo, a brez tega podatka enostavno vnos spremembe lastništva ni mogoč. Povejmo, da tudi v primeru, ko kupec žival zakolje pri prodajalcu in transportira meso, je obvezno izpolniti spremne liste in jih predati pooblaščenim organizacijam. In kaj če kupec transportira živali brez omenjenih listov? V tem primeru ga lahko inšpekcije ali policija ob kontroli stanja napoti v najbližjo klavnico, da pa so tudi finančne posledice pa posebej ni potrebno omenjati.

Besedilo: Jože Črnko

Afriška prašičja kuga trka na vrata

V zgodovini človeštva smo se srečevali s številnimi bolj ali manj nevarnimi kužnimi boleznimi, a praviloma so bile kuge tiste, ki so najbolj zdesetkale posamezne živalske vrste in tudi človeka. Povejmo, da praktično vsaka vrsta živali ima svojo kugo, od goveda, perutnine, prašičev pa vse do potočnih rakov. Vsem pa je skupno, da je bil smrtni davek po bolezni ogromen in da je povzročitelj vedno virus. Ljudje so v zgodovini - dokler niso vedeli poteka bolezni, probleme reševali s številnimi nenavadnimi posegi in verskimi rituali, neredko pa so se priporočali božanstvom z postavitvijo t.i. kužnih znamenj, ki jih vidimo še danes ponekod po Prekmurju. In če kdo misli, da v 21. stoletju pojav kuge več ni mogoč, se zelo moti. Ob klasični prašičji kugi, ki se je sporadično pojavljala vedno skozi čas, smo zdaj pričeli širjenju afriške prašičje kuge (APK), ki prihaja v Evropo iz Azije in kaže pandemične razsežnosti. APK je bolezen, ki se je stalno (endemično) pojavljala v podsaharski Afriki, vrsto let pa je prisotna tudi na Sardiniji, a se zaradi morja, ki obdaja ta otok, nikoli ni prenesla na celinsko Evropo. Je pa bolezen na neznani način prišla v Azijo, od koder se vztrajno pomika proti nam. Od izbruha na Kitajskem so v tej državi usmrtili že neverjetnih 300 milijonov prašičev. Medtem je bolezen prestopila kavkaško pogorje, prešla preko celinske Rusije in se pojavila že cca 120 km v notranjost Madžarske. Vse to pomeni, da je realno pričakovati, da bo bolezen prišla vse do rta Roka, ki je najbolj zahodni evropski celinski del. In to seveda tudi pomeni, da se bo realno bolezen v Slovenji najprej pojavila v Prekmurju. Zato je prav, da vsak občan prepozna bolezen. APK je torej bolezen, ki jo povzroča virus afriške prašičje kuge in je neozdravljiva. Za bolezen tudi nimamo vakcine. V primeru, da se pojavlja v akutni (hitri) obliki, prihaja do hitrih poginov brez očitnih znakov bolezni. Živali imajo visoko temperaturo (do 42 stopinj), po telesu se pojavlja rdečina, nekoordinirano se gibljejo, so neješčje, neredko je driska z izcedkom iz oči, pogini pa se začnejo že po štirih dneh bolezni. Bolezen lahko preskoči na domače prašiče in povzroči do 100 % smrtnost, ni pa nevarna za človeka. Če se bolezen pojavlja v kronični obliki, je smrtnost lahko samo do 40 %. Kaj lahko proti pojavu bolezni naredimo sami? Najpomembnejše je, da prašičem ne dajemo pomij, zlasti tistih iz javnih ustanov. Zelo uporabna je razkužljiva bariera ob vstopu v hlev in preprečevanje vstopa osebam, ki v hlevu nimajo kaj početi. Biti moramo pazljivi pri transportih iz krajev, kjer je bolezen prisotna, saj je to najlažji način prenosa - ob prinosu svežega mesa okuženih živali. Potrebno je biti pazljiv na vsak, zlasti množičnejši pogin, domačih in divjih prašičev. V takem primeru se ne dotikamo živali in obvestimo najbližjo veterinarsko organizacijo. Prijava je obvezna, neprijava pa se kaznuje! Veterinarske organizacije obvestijo "Državno središče za nadzor bolezni", ki usmerja državne strategije ob izbruhu bolezni. Pri tem pa moramo omeniti še eno dejstvo. Nobena bolezen doslej ni iztrebila nobene živalske vrste in tudi APK ne bo iztrebila ne divjih niti domačih prašičev. Lahko pa povzroči težave v prehranski verigi.

Besedilo: Jože Črnko

Imeti psa ali mačko je lepo, vendar tudi odgovorno

Največja želja nas - članov Društva za zaščito živali Pomurja je, da bi vsak imel toliko živali, za kolikor lahko poskrbi. Pogosto se nam ljudje sami pohvalijo, da imajo radi mačke, da jih imajo kar 20. To se jim vsekakor zdi lepo, ni pa odgovorno! Tudi, če zmorejo hraniti toliko mačk, nastane problem, ko so bolne, še večji problem pa, ko ostanejo same pri hiši. Mladi pogosto odidejo od doma, starejši ljudje pa zbolijo, gredo v dom ostarelih, pa tudi umrejo. Mačke, pa tudi psi pa ostanejo prepuščeni sami sebi. Odgovorno skrbišтво živali pomeni predvsem tudi to, da poskrbimo za sterilizacijo/kastracijo. Tako preprečimo nekontrolirano razmnoževanje, hkrati pa so živali (psi, mačke) po tem posegu tudi bolj zdrave in se ne potepajo več toliko. Zavedamo se, da mnogim ta strošek sterilizacije/kastracije predstavlja veliko finančno breme, kljub akcijam, ki jih organiziramo na spomlad in v jesen. V društvu smo pripravljene pomagati, tako s prevozi, lovljenjem mačk, kot tudi finančno. Pokličite nas, se bomo oglasili pri vas in našli skupno rešitev. Velikokrat kdo pravi, da bo pomanjkanje mačk, če jih bomo vsi sterilizirali. Žal se to še dolgo ne bo zgodilo, če se bo sploh kdaj. Vsi, ki bodo hoteli imeti mačko, jo bodo našli v zavetišču. Poleg zavetišča Mala hiša, ki je v Pomurju (v Lukačevcih v bližini MS) jih je še dosti drugih po vsej Sloveniji. Večina ljudi, ko se odloča za nabavo mačke ali psa, želi posvojiti mladiča. Žal velikokrat svojci nabavijo mladega psa, mačko tudi starejšim ljudem. In potem se zgodi to, da prehitro ostanejo živali same. Zavedati se moramo, da so tudi odrasle mačke, odrasli psi zelo dobrega značaja, da bodo naša prijetna in zelo hvaležna družba. Pri tem vam bodo pomagali z nasveti v zavetišču, lahko pa se obrnete na nas, tudi mi smo seznanjeni s primeri, ko mačke in psi rabijo nove domove. Prav v teh dneh se spopadamo z velikim problemom pri iskanju novega doma za kar 8 psov, ki so ostali sami pri hiši. Žal se lastnika vsega tega nista prej zavedala, da se to lahko zgodi. Kot po večini v življenju jemljemo stvari samoumevno, se je tako zdelo tudi njima, da

bodo skupaj s temi psi živeli še dolgo. Vendar pa se v življenju dogajajo stvari, ki jih nismo pričakovali. Tako je lastnik teh psov umrl, lastnica pa je hudo bolna, je v bolnišnici, za pse sigurno več ne bo mogla skrbeti. In kaj s temi psi, ki niso za nastalo situacijo čisto nič krivi, vendar je pa njihova usoda zelo negotova. V društvu se trudimo na različne načine, da bi jim uspeli najti nove domove a smo zaenkrat žal nemočni. Zato vas prosimo, da premislite, če lahko kateremu od njih ponudite dom. Mogoče poznate sorodnike, znance, ki bi lahko katerega od njih posvojili. Psi so živeli spuščeni na dvorišču in takšen dom jim želimo najti tudi v bodoče. Za več informacij o njih nam pišite na mail: dzzpom@gmail.com ali pa pokličite na telefon: 040 736 313. Vse dobro želimo vsem – živalim in ljudem.

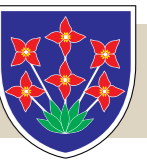
Besedilo in foto: Trezika Cvetko, Društvo za zaščito živali Pomurja

Želje mladih novinarjev OŠ Šalovci

Za leto 2020 si želim, da bi imela dobre ocene, da bi v šoli bila uspešna, bi bila srečna in bi imela mir. Svoji družini želim, da bi se še vedno imeli radi, ostali skupaj in se vedno podpirali in osrečevali. Želim si, da bi na svetu vladal mir, da bi se ljudje imeli radi med sabo in sledili svojim ciljem, da bi se prenehale vojne. Vsem ljudem želim, da bi praznovali vesele praznike in se srečno napodili v leto 2020 in praznike praznovali v krogu družine, ljudi, ki jih imamo radi in nas podpirajo.

Anja Kurnjek, 7. razred

Vesel božič in novo leto. Naj bo to leto še boljše od prejšnjega – več zdravja, uspeha in sreče. Upam tudi, da vse trenutne težave izginejo in ne pustijo prevelikih posledic na vas in drugih. To in veliko več vam želi Alex Cigut iz 8. razreda.

Prekmurje v srcih naših učencev OŠ Šalovci

V počastitev obeležitve 100. obletnice priključitve Prekmurja k matičnemu narodu smo na OŠ Šalovci posvetili celotno kolesarsko leto.

V okviru tega smo pripravili »Pravljico čajanko v prekmurščini z znano pravljico Vesno Radovanović« za starše in učence. Na njej smo prisluhnili pripovedovanju pravljice o Zali in Gusteku v naši domači prekmurščini. Še več, tistega dne je bilo govorjenje v knjižnem jeziku skorajda prepovedano. Tej den smo lejko goučali v šouli ... Učenci 1. in 2. razreda so skupaj s starši in s pomočjo pravljicne kocke zapisali pravljico v prekmurščini z naslovom »Drevo pa pajdaši«. V oddelku 3. in 4. razreda so učenci skupaj s starši sestavili pesem z naslovom »Prekmurje« in oblikovali križanko z navpičnimi in vodoravnimi pojmi, ki so povezani z Mursko republiko in Prekmurjem. Učenci 5. in 6. razreda so spoznali prejšnje državne ureditve ozemlja Prekmurja in razmišljali o največjih znamenitostih Prekmurja, ki so jih nato dali na vagone lokomotive »Mariške«, ki je nekoč vozila po prekmurških tleh. Učenci 7. in 8. razreda so svoje občutke predstavili v literarnih ustvarjalnih delih, kjer so zapisali pesmi, kratke misli in esej o Prekmurju ter pokrajino v pisnih predstavili svojim prijateljem. Učenci 9. razreda so skupaj s starši prevedli Prešernovo Zdravljico v prekmurščino in izvedli medpredmetno povezavo (ZGO/SLJ) ter zapisali namišljene intervjuje s ključnimi akterji za priključitev Prekmurja.

V mesecu juniju smo se udeležili Festivala inovativnosti in ustvarjalnosti, ki ga je organiziral Zavod za šolstvo in šport Republike Slovenije s stojnico in z izbranimi likovnimi deli na razstavi. Ob koncu pouka smo organizirali že enajsti etnološki tabor za osnovnošolce, ki je potekal v organizaciji Osnovne šole Šalovci in Zveze za tehnično kulturo Slovenije s temo »Življenje ob Železni zavesi«. Ravno 100-letnica priključitve Prekmurja k matičnemu narodu je bila glavna pobuda, da v okviru tabora raziščemo življenje ob železni zavesi. Slikovno gradivo in pisne vire smo pridobili v muzeju stražarjev v Števanovcih in v novo odprtem muzeju Varuhi meje v Čepincih. O življenju ob Železni zavesi sta učencem odkrila svoje spomine na to obdobje pričevalca ga. Anica Časar in g. Jože Slaviček.

V zadnjih dneh novembra je v trgovskem centru Maximus v Murski Soboti potekal festival IZUM (Inovativnost, Znanost in Ustvarjalnost Mladih). Na festivalu so sodelovale osnovne in srednje šole iz Prekmurja, ki so predstavljale svoje dosežke na področju raziskovanja. Naša šola je na stojnici predstavila projektno delo, ki je združevalo vse aktivnosti in ustvarjalnosti učencev ob obeležitvi 100-letnice priključitve Prekmurcev k matičnemu narodu. Tudi letos je naša šola prejela plaketo **Raziskovalna šola 2019** in v kategoriji **raziskovalne dejavnosti šole prejela 3. mesto** na razstavi ustvarjalnosti Mladi za napredek Pomurja za projektno delo »Prekmurje v srcih učencev OŠ Šalovci«.

Besedilo: Darja Farič Klemenčič, ravnateljica OŠ Šalovci

Nagradna ekskurzija po Prekmurju

Lansko šolsko leto sva z Ano Vukosavljevič napisali esej na temo natečaja Podobe Prekmurja. Ker sva se dobro odrezali, sva za nagrado dobili, da se lahko udeleživa ekskurzije po Prekmurju. V eseju sva podrobno predstavili različne naravne in kulturne značilnosti Prekmurja in velik poudarek dali tudi 100. obletnici priključitve Prekmurja k matični domovini. Predstavili sva pomembne ljudi, ki so pripomogli k priključitvi.

Za nagrado, ker sva dobro opravili delo, sva bili povabljeni na nagradno ekskurzijo. Ker je bila Ana tisti dan odsotna, se je namesto nje ekskurzije udeležila Vita Lukašev. Ekskurzije so se udeležili tudi učenci iz drugih šol po Sloveniji, ki so bili prav tako uspešni pri pisanju eseja. Dobili smo se v Expanu v Murski Soboti, katerega smo si tudi ogledali. V njem smo si pogledali kratek film iz zgodovine Prekmurja. Na voljo je bilo tudi veliko zanimivih kvizov, v katerih sva se z Vito tudi preizkusili in ugotovili, da Prekmurje kar dobro poznavata.

Nato smo se odpravili proti Gradu, kjer smo pojedli kosilo, se malce odpočili in pot nadaljevali peš proti Vulkaniji. V

Vulkaniji smo spoznali mnogo zabavnih in poučnih stvari o vulkanih, ki jih do sedaj še nismo poznali. Ogledali smo si tudi različne kamnine vulkanskega izvora.

Pot smo nadaljevali proti Beltincem. V Beltincih smo si ogledali nekaj njihovih novih kulturnih znamenitosti in tudi Beltinski dvorec. Na koncu našega izleta smo se odpravili nazaj v Expano. Tam smo se drug od drugega poslovili in se odpravili nazaj proti domu.

Izlet po Prekmurju je bil kar zabaven, čeprav živiva v Prekmurju, še mnogo stvari nisva vedeli do zdaj. Imeli sva se super in izvedeli sva mnogo novih poučnih stvari. Prav tako pa navezali prijateljske stike z učenci iz drugih šol po Sloveniji.

Besedilo: Vita Lukašev in Karin Karolyi
Foto: arhiv OŠ Šalovci

KULTURNI DAN – Ogled Pomurskega muzeja v Murski Soboti

V petek, 15. novembra, smo imeli učenci od 6. do 9. razreda kulturni dan. Na ta dan je potekal tudi slovenski tradicionalni zajtrk. Skupaj smo pripravili in okrasili jedilnico. Po zajtrku smo se odpravili proti Pomurskemu muzeju v Mursko Soboti, kjer smo preživeli zgodovinsko obarvan kulturni dan.

Preteklost smo spoznali skozi učno uro. Pri učni uri smo spoznavali, kako so se bivališča spreminjala skozi različna zgodovinska obdobja. Omenili smo tudi veliko materialov, ki so jih uporabljali pri gradnji teh bivališč in ugotavljali, kako se je tudi material spreminjal skozi čas. Ogledali smo si bivališča od prazgodovine (prazgodovinska hiša), pa vse do moderne dobe (dnevna soba iz 60. let 20. stoletja). Opisali smo tudi dejavnosti, ki so se v določenih prostorih izvajale. Ob ogledu smo si pomembne podatke zapisali in reševali naloge. Nato smo se odpravili na delavnico. Najprej smo spoznali zgodbo o skodelici, ki je bila iz bakrene dobe in je bila zelo zanimivo okrašena. Ko smo spoznali zgodbo skodelice, smo se lotili dela. Naša naloga je bila, da izdelamo svojo skodelico, ki bi naj bila podobna tisti. Najprej smo dobili glino in jo oblikovali v obliko skodelice. Ko smo končali s prvim korakom smo jo okraševali in dodali ročaj. Na koncu delavnic smo se zahvalili učiteljici, ki nam je pokazala muzej in pomagala pri izdelavi naših izdelkov. Ustvarjalnosti še ni bilo konec, saj smo se zunaj še malo pozabavali in se preizkusili v hoji s hoduljami. Nato smo se poslovili in se odpravili domov.

Ta izlet nama je bil zelo všeč, saj smo spoznali veliko novih stvari. Najin najljubši del so bile delavnice, saj smo se veliko smejali, ko smo delali izdelke. Priporočava, da si Pomurski muzej v Murski Soboti ogledate, če le morete, saj je v njem veliko zanimivega.

Besedilo: Ana Vukosavljević in Sindi Lukašev
Foto: arhiv OŠ Šalovci

Šolski utrip v nižjih razredih

Veseli in polni pričakovanj smo pričeli novo šolsko leto.

Devetošolci so postali mentorji prvošolcem in jih sprejeli v šolsko skupnost OŠ Šalovci.

Učenci 3. razreda so uživali na plavalnem tečaju v Termah 3000.

V Tednu otroka smo obiskali Vulkanijo ...

... se povzpeli na Tromejnik ...

... in se z našimi starši, babicami in dedki odpravili na pohod na Krplivnik.

Besedilo in foto: kolektiv OŠ Šalovci

Simbioza giba v Vrtcu Šalovci

V tednu med 14. in 21. oktobrom 2019 smo povezovali različne generacije naših otrok. Tako smo pokazali našim malčkom kot njihovim staršem ter dedkom in babicam vse lepote, ki jih skriva simbioza med mlajšimi in starejšimi. Povezali smo se v gibanju in skrbi za zdravje.

Organizirali smo pohod in telovadbo. Center za krepitev zdravja iz Murske Sobotice pa nam je predstavil zdrave navade: prehrana, gibanje. Poslušali smo o osnovi zdrave prehrane, pripravili zdrav krožnik ter se gibali ob glasbi »S plesom je moj gib lažji«.

Odziv starejših je bil nad pričakovanji. Veseli nas, da nam vedno prisluhnejo in se udeležijo vseh naših dejavnosti. Naš namen, da pokažemo otrokom in starejšim, kako pomembne vrednote so gibanje, prostovoljstvo, neformalno učenje in izmenjava izkušenj, nam je zagotovo uspel.

Besedilo in foto: kolektiv Vrtca Šalovci

Dogajanje v Vrtcu Domanjševci

Teden mobilnosti

Kaláka együttes karácsonyi konc

Obisk pri zobozdravniku

Palčkovanje – pohod z lučkami

Hagyományos szlovén reggeli

“Süssünk, süssünk valamit”

Utrinki življenja in dela Podružnične šole Domanjševci PILLANATKÉPEK A DOMONKOSFAI ISKOLA ÉLETÉRŐL ÉS MUNKÁJÁRÓL

Zalaegerszegre kirándultunk ...

Obisk kmetije

Ki az, aki mindig mosolyt rajzol a gyermek arcára?

Tudi mi se pripravljamo na prihajajoče praznike ...

Így készülnek a karácsonyfára való díszek ...

Besedilo in foto: POŠ Domanjševci

OBVESTILO

za vse uporabnike kanalizacije v Šalovcih in Domanjševcih

Pri pregledu oziroma čiščenju čistilne naprave ugotovljamo, da se v njej nahaja ogromno nerazgradljivih snovi, kot so **VLAŽILNI ROBČKI, PALČKE ZA UŠESA, KRPE, VLOŽKI, TAMPONI IN PODOBNI PREDMETI.**

Pozivamo vas, da v odtoku ne mečete snovi, ki se razgrajujejo počasi ali pa sploh ne in tja ne sodijo. Za take odpadke imate na voljo ustrezne zabojnike za smeti.

Opozarjamo vas, da vam bomo od tega trenutka naprej, v kolikor ne boste upoštevali naših navodil in boste v odtoku še naprej metali nerazgradljive snovi, začeli zaračunavati vse stroške pregledov, odvozov, čiščenja in stroške okvar ter stroške, ki jih nosimo do inšpekcijskih služb za zagotovitev ustreznih vzorcev končnega izpusta iz čistilne naprave.

Pozivamo vas, da začnete takoj upoštevati napisano!

S spoštovanjem,
Režijski obrat Občine Šalovci

KAKO SE REGISTRIRAM V APLIKACIJO eDavki?

1. Namestite aplikacijo.
2. Vnesite davčno številko.
3. Vnesite telefonsko številko.
4. Prejeli boste SMS s kodo.
5. Vnesite kodo in izklopite gesto. **NE SLO SI ZAPOMENI!**
6. Vnesite kodo, ki ste jo prejeli po pošti.
7. Prijavite se z davčno številko in z gestom, ki ste ga izbrali v koraku 5.

Če ste prijavili iz tujine: Informacijski center za davke vam bo poslal kodo, ki jo boste prejeli po pošti. Če ste prijavili iz tujine, označite to polje in koda vam ni bomo poslali po pošti.

Center za krepitev zdravja ZD Murska Sobota

Kaj lahko sami storite za svoje zdravje?

Nekdaj je veljalo, da zdravstvene ustanove obiščemo šele tedaj, ko zbolimo in ko potrebujemo zdravljenje. Danes to več ne drži. Sodobna medicina v ospredje vse bolj postavlja preventivo. Zdrav življenjski stil, ozaveščenost glede škodljivih ravnanj in odkrivanje morebitnih obolenj v zgodnjih fazah, ko je stopnja ozdravljivosti visoka, je dokazano cenejše in manj boleče od kurative.

Eden od ključnih ponudnikov BREZPLAČNIH PREVENTIVNIH PROGRAMOV ZA KREPITEV ZDRAVJA v Pomurski regiji je Center za krepitev zdravja ZD Murska Sobota.

»V Centru za krepitev zdravja izvajamo preventivne delavnice in svetovanja za krepitev zdravja za prebivalce vseh 12 občin, ki jih ZD Murska Sobota pokriva. Ker se želimo čim bolj približati ljudem, veliko delujemo na terenu. Letos smo poleg enote v Murski Soboti vzpostavili še enoto na Cankovi in v Rogašovcih«, pove Sandra Gaber Flegar, vodja CKZ MS.

Kaj ponujajo občanom?

Odraslim, ki želijo poskrbeti za svoje zdravje in dobro počutje, so namenjene TEMELJNE DELAVNICE IN SKUPINSKA SVETOVANJA S PODROČJA ZDRAVEGA ŽIVLJENJSKEGA SLOGA, PREHRANE, DOBREGA POČUTJA IN GIBANJA. Gre za krajša srečanja, na katerih obnovite in nadgradite svoje znanje ter pridobite praktične nasvete.

Če vas bolj mika GIBANJE, se udeležite testa hoje na 2 km, s katerim boste preverili svojo kondicijo. Ali pa se pridružite brezplačni vadbi, ki jo izvajajo na različnih lokacijah.

Na voljo so tudi poglobljene, dlje trajajoče delavnice za vse, ki bi radi SHUJŠALI, SE ODVADILI KAJENJA ALI DRUGIH ŠKODLJIVIH NAVAD IN TVEGANIH VEDENJ.

Vas zanima? Delavnice in programi so podrobno opisani na spletni strani

<https://ckz.zd-ms.si> in na www.facebook.com/ckz.murska.sobota.

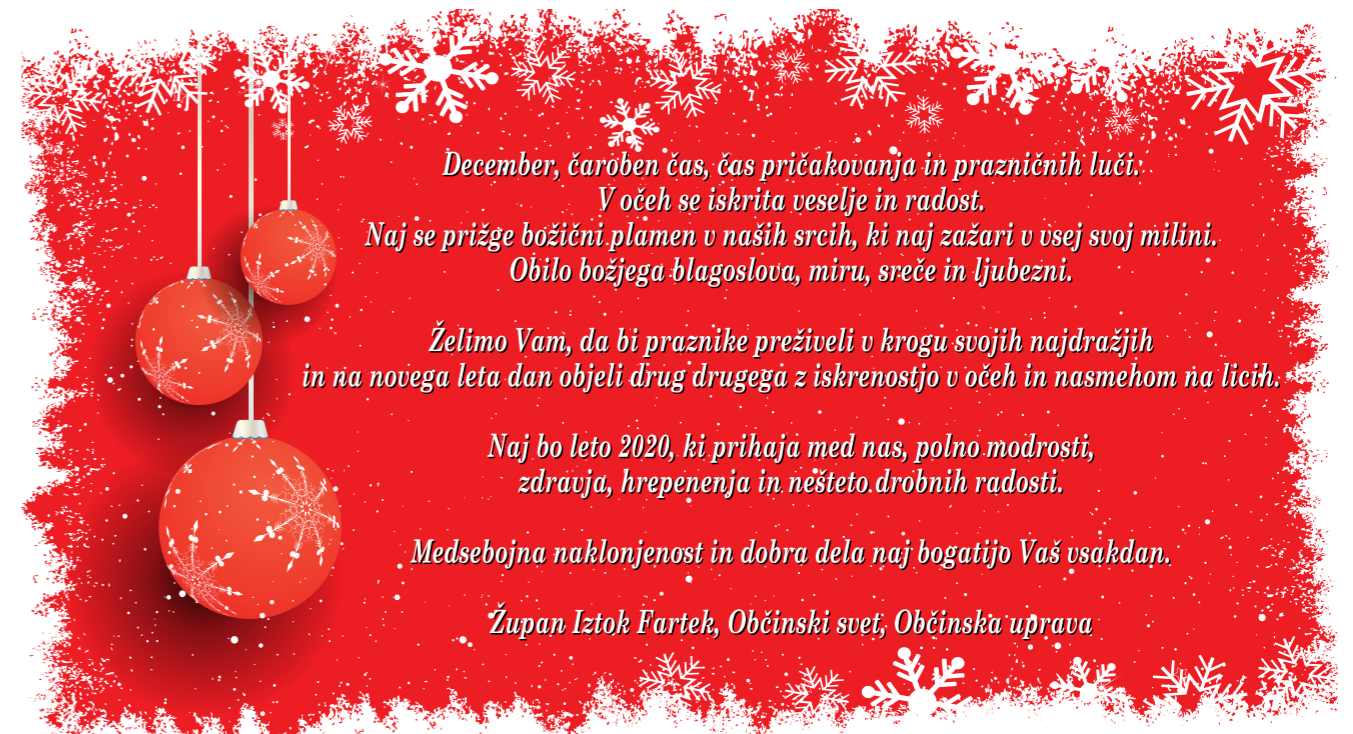
Dodatne informacije:

1. CKZ ZD Murska Sobota, Grajska ulica 24,
9000 Murska Sobota
m 041 396 413 / 041 396 382 / 030 641 514
t (02) 534 13 94
e ckz@zd-ms.si

2. CKZ enota Cankova, Cankova 65,
9261 Cankova
m 041 644 908
t (02) 540 90 23
e ckz.cankova@zd-ms.si

3. CKZ enota Rogašovci, Rogašovci
14/b, 9262 Rogašovci
m 041 644 918
t (02) 621 36 74
e ckz.rogasovci@zd-ms.si

Vzpostavitev Centra za krepitev zdravja kot samostojne enote zdravstvenega doma je ključni del projekta "Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalni skupnosti", ki ga je pridobil ZD Murska Sobota. Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

*December, čaroben čas, čas pričakovanja in prazničnih luči.
V očeh se iskrita veselje in radost.
Naj se prižge božični plamen v naših srcih, ki naj zažari v vsej svoj milini.
Obilo božjega blagoslova, miru, sreče in ljubezni.*

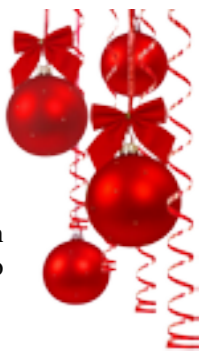
*Želimo Vam, da bi praznike preživel v krogu svojih najdražjih
in na novega leta dan objeli drug drugega z iskrenostjo v očeh in nasmehom na licih.*

*Naj bo leto 2020, ki prihaja med nas, polno modrosti,
zdravja, hrepenenja in nešteto drobnih radosti.*

Medsebojna naklonjenost in dobra dela naj bogatijo Vaš vsakdan.

Župan Iztok Fartek, Občinski svet, Občinska uprava

PRIREDITVE IN DOGODKI V PRAZNIČNEM MESECU DECEMBRU ...

sobota, 21. 12. 2019 ob 13.00 – predbožično srečanje in odkritje Rastoče knjige na prireditvenem prostoru Volčin v Šalovcih

Turistično Društvo Dišeči volčin in Občina Šalovci tudi letos pripravljata predbožično srečanje, na katerem bodo otroci iz Vrtca Šalovci okrasili božično drevo na prostem in s petjem ter plesom pričarali praznično vzdušje. Obiskovalci se bodo lahko ogreli ob toplih napitkih in se družili v soju prazničnih luči in glasbe.

torek, 24. 12. 2019 – sveti večer, slovesne svete maše, božje službe in svečanosti:

ob 22.00 – polnočnica v župnijski cerkvi Marijinega obiskanja v Markovcih
ob 00.00 – polnočnica v župnijski cerkvi sv. Nikolaja v Dolencih
ob 16.00 – bogoslužje na sveti večer v evangeličanski cerkvi v Domanjševcih
ob 22.00 – polnočnica v katoliški cerkvi sv. Martina v Domanjševcih
ob 17.30 – obdaritev otrok v evangeličanski cerkvi na Hodošu

četrtek, 26. 12. 2019 – blagoslov konj ob 8.45 uri pri župnijski cerkvi v Markovcih

Na praznik sv. Štefana bo v župnijski cerkvi v Markovcih po sveti maši blagoslov konj.

četrtek, 26. 12. 2019 – Štefanov pohod, ob 10. uri pri vaško-gasilskem domu v Čepincih

Turistično društvo Čep iz Čepinec pripravlja tradicionalni Štefanov pohod. Pot bo vodila po poti križevega pota v naravi do mejnega prehoda, kjer bo postojanka z okreplilom, nato pa sledi povratek k izhodiščni točki. Tam bo pohodnike čakala pogostitev. Štartnina znaša za odrasle 6 evrov, za dijake in študente pa 3 evre.

sobota, 4. 1. 2020 – Pohod trej kralof na Poute po dolaj pa bregaj, ob 10. uri pred vaško-gasilskim domom v Budincih

KUD Budinci, Občina Šalovci in Porabsko KTD Andovci tudi tokrat pripravljajo zelo zanimivo, približno 12 km dolgo pot, ki poteka ob mejnih kamnih z Madžarsko. Pred začetkom pohoda boste pričali živemu Betlehemu. Pohod bo zaključen ob vaško-gasilskem domu s toplim obrokom.

Križanka je nagradna. Pravilno geslo križanke pošljite na dopisnici do 31. januarja 2020 na naslov: Občina Šalovci, Šalovci 162, Šalovci, s podatki o pošiljatelju in pripisom "Križanka". Nagrajenec bo obveščen po pošti, nagrado prevzame v trgovini Veterinaria v Murski Soboti, ki je sponzor rubrike.

					AVTOR: MARJAN ZORJAN	IZVOR, ZACETEK	URARSKA OBRT	OKENSKO STEKLO	NAŠ BIVŠI NOGOMETŠAŠ SEDAJ TRENER (MATJAZ)	ROMUNSKO MOŠKO IME	SKRAJNI KONEC POLOTOKA	TELESNI OKRAS	HRVAŠKI KRAJ POD FRUŠKO GORO	CELOST	KARBIDOVKA			
					IZDELO- VALNICA PUŠK													
					VZHODNJAK, JUTROVEC													
					POKRIVALO POLJSKIH ULANCEV									LITERAT ČAŠULE AMERIŠKI IGRALEC (KEANU)				
					VEK								TRIKOTNA PLOSKEV ZNOJ					
					LOJZE SLAK							PESNIK RIMSKI BOG SMRTI					RIMSKA SESTICA TONE ŠKARJA	
					ANGLEŠKI IGRALEC (PETER)											TKANINA ZA ZAVESE ANTON POHLIN		
STRIGA, KAČICA	NASAD OB HIŠI KONJSKI TEK								NAŠA PISA- TELJICA (ILKA)									
	STANJE NABRU- SENEGA ORODJA	RAVNINA MED PTUJEM IN ORMOŽEM	NAŠA PESNICA MUSER	NENADEN VSTOP SIMBOL ZA RADIJ					DRŽAVNI PRORAČUN	EPOS KONRAD ADENAUER			TRETJA OSEBA MOŠ- KEGA SPOLA, EDNINE ORANŽADA					
ŠALJIVA GLASBENA IGRA							NAREČNI IZRAZ ZA ETUI, TOK ZA PUŠKO ALI PISTOLO	IZPITJE NA DUŠEK PLESNA FIGURAN PRI ČETVORKI				PRIPADNIK OSKOV ŠALJIVO IME ZA BRITAN. VOJAKA						
DEL ATMOS- FERE V VIŠINI OD 10 DO 70 km NAD MORJEM											VINORODNA RASTLINA LUG, LUŽINA							
VELIKA MORSKA RIBA				EDEN			PASJA HIŠICA TEPEŽKA				VELIKA KAČA, UDAV DAVEK V STARI AVSTRJI		PROTES- TANT	ENOTE KOLE- SARSKE DIRKE				
ŽELEZOV OKSID				NIZOZEM- SKO PRISTA- NIŠČE ITALIJANSKI OTOK									SAMO, ZGOLJ NAŠ PISATELJ (VITAN)					
SREDIŠČE VRTENJA			GORA V ŠVICI LONČNICA, REPASTI ŠČIR					VERBENI PODOBNA CVETOČA LONČNICA	KOT PRI ORIENTACIJI NAPIS NA KRISTUSO- VEM KRIŽU									
RAHLO NAGNJEJEN SVET V STRMEM SKALOVIJU												OČE HRVAŠKI IGRALEC (SLAVKO)						
BIVŠI ITALIJANSKI SMUČAR (ALBERTO)							POLET, ZANOS			PREBIVALKE EVROP- SKEGA OTOKA	REČNI VLEK MATERIJA							
DESNİ PRITOK DONAVE NA BAVARSKEM							SLIKAR ŽANROV						ODGOVOR KONTRI PREPROSTA POPOTNA TORBA					
ŠPORTNI ČOLNIČ NA EN PAR VESEL							OMOT, OVITEK											
GOBICE V USTIH, SPRH				DELEC Z ELEKTRIČNIM NABOJEM MESTO V VENEZUELI			SMER POTI PLANETA NEKDANJE OBRATNO ZDRUŽENJE							PIANIST BERTONCELJ				
UŽITNA ŠKOLJKA IZ SREDO- ZEMSKEGA MORJA									STARO IME ZA OBČINO JANEZ ČUK									
MATERINA SESTRA, TETA					KRITIK													
12 MESECEV					JEZDEC						MEVŽA, CAČEK							
težje besede	AMARANT: okrasna lončnica, KOLE: makedonski literat Čašule, O'TOOLE: angleški igralec; PAAR: nemška reka, PAO: mesto v Venezueli; REEVES: ameriški igralec, ŠTIMAC: hrvaški igralec																	

Severovzhodnik je glasilo Občine Šalovci. Glavna in odgovorna urednica Mihaela Kalamar. Uredniški odbor: Marta Verbai, Breda Kerčmar, Jože Črnko, Damjana Nemeš in Adriana Gašpar. Lektorica: Marta Verbai. Grafična priprava, prelom in tisk: Animus, grafična delavnica. Naklada: 620 izvodov. Leto izdaje: december, 2019. Glasilo ni naprodaj; vsako gospodinjstvo ga prejme brezplačno; ostali zainteresirani pa na sedežu Občine Šalovci. Kontakt: info@salovci.si.